
Liite II

EU:N TULOKSET KESTÄVÄN KEHITYKSEN
TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA

EU:n tulokset kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa

EU on maailman parhaita paikkoja elää, ja EU:n jäsenvaltiot ovat jo nyt kirineet johtoon kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Mikään yksittäinen maa ei kuitenkaan ole vielä saavuttanut kaikkia sovittuja tavoitteita, ja EU:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista koskevien tulosten lähempi tarkastelu osoittaa, että myös EU:ssa toimia on jatkettava kaikilla rintamilla.

YK:n Agenda 2030:n kaikki 17 tavoitetta liittyvät toisiinsa kiinteästi ja ne on suunniteltu jakamattomiksi, minkä vuoksi niiden huomioon ottaminen kaikkien toimijoiden toimissa on oleellista, jotta ne voidaan toteuttaa käytännössä. On tärkeää parantaa politiikkatoimien keskinäisiä synergioita ja lisätä niiden välistä johdonmukaisuutta sekä luoda mahdollisuuksia lisäävä rahoitus-, asenne- ja sääntelyympäristö, jotta ne voidaan todella panna täytäntöön.

Ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettava tuotanto-, jakelu- ja kulutusmallien saattaminen kestäväälle pohjalle, ilmastonmuutoksen torjuminen ja valtamerien, ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen tähtäävien toimien vahvistaminen, sillä maapallon elämää kannattelevat luonnolliset järjestelmät ovat jatkuvasti ahtaammalla. Köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen, eriarvoisuuden ja sukupuolten välisten erojen torjumista on tehostettava vaurauden ja hyvinvoinnin takaamiseksi kaikille, yhteiskunnallisen ja poliittisen vakauden varmistamiseksi ja Euroopan yhdentymishankkeen tukemiseksi. Oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien samoin kuin sääntöihin perustuvan monenvälisyyden ja kaupan edistämistä ja tukemista on jatkettava.

Tässä asiakirjassa luodaan katsaus siihen, miten EU on edistynyt kestävän kehityksen tulosten saavuttamisessa. Jokaisen tavoitteen osalta esitetään yleiskatsaus siitä, miten EU on edistynyt sen toteuttamisessa tähän mennessä, ja kerrotaan kehityssuuntauksista ja siitä, miten EU sijoittuu globaalissa vertailussa. Lisäksi annetaan tilannekuva siitä, miten EU:n odotetaan edistyvän vuoteen 2030 mennessä ja mitkä seikat voivat edistää siirtymistä kestäväan Eurooppaan tai toisaalta olla sen esteenä.

Kestävän kehityksen on oltava yhteinen hanke, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet ovat mukana. Tähän liittyen asiakirjassa esitetään myös useita tosielämän esimerkkejä, joiden tavoitteena on esitellä eri toimijoiden ja eri tasoilta hyviä käytänteitä, joita eri toimijat ja tasot ovat soveltaneet.

Maa- ja kaupunkilaajuisissa SDG Index and Dashboards -raportin vertailussa seitsemän EU:n 27 jäsenvaltiosta sijoittuu kymmenen parhaan joukkoon ja kaikki EU:n 27 jäsenvaltiota sijoittuvat 156 arvioidusta maasta 50 kärkeen⁽¹⁾. Viimeisten viiden vuoden aikana EU on kokonaisuudessaan edistynyt lähes kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Eniten edistystä on saavutettu kestävän kehityksen tavoitteesta nro 3 (”taataan terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille”) ja tavoitteesta nro 4 (”taataan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet”). Molemmat tavoitteet ovat myös niiden kolmen kestävän kehityksen tavoitteen joukossa, joiden saavuttamisessa EU:n 27 jäsenvaltiot ovat menestyneet parhaiten. Maa- ja kaupunkilaajuisissa arvioinnissa EU:n 27 jäsenvaltiota sijoittuvat keskimäärin katsottuna korkeimmalle kestävän kehityksen tavoitteen nro 1 saavuttamisessa (”poistetaan köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta”). EU on kuitenkin erkaantunut kestävän kehityksen tavoitteesta nro 10 (”vähennetään eriarvoisuutta sisällä ja välillä”), jossa jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja. On tärkeää huomata, että se, että edistystä on saavutettu, ei välttämättä merkitse sitä, että tilanne kyseisen tavoitteen saavuttamisessa olisi EU:n kannalta tyydyttävä. Esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteesta nro 12 (”varmistetaan kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys”) on edistytty merkittävästi. Samalla kuitenkin tämän tavoitteen saavuttamisessa EU:n 27 jäsenvaltiota sijoittuvat maailmanlaajuisessa arvioinnissa keskimäärin toiseksi huonoimmalle sijalle, mikä merkitsee, että jäljellä on vielä paljon tehtävää. Maa- ja kaupunkilaajuisessa arvioinnissa EU:n 27 jäsenvaltiolla on alhaisin tulos kestävän kehityksen tavoitteesta nro 14 (”säilytetään meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistetään niiden kestävää käyttöä”).

(1) Tässä kappaleessa maailmanlaajuinen asema perustuu vuotta 2018 koskevaan ”SDG Index and Dashboards -raporttiin” ([Sustainable Development Solutions Network](#) ja Bertelsmann Stiftung). EU:ta koskevat suuntauksukset perustuvat sen sijaan Eurostatin julkaisemaan kestävästä kehityksestä Euroopan unionissa käsittelevään raporttiin vuodelta 2018 ”[Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2018 Edition](#)”.

Yleiskatsaus kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen EU:ssa⁽²⁾

(2) Eurostat (2018), "Sustainable development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2018 Edition".

Poistetaan köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Vaikka EU on edelläkävijä useimmissa työllisyys- ja sosiaalialan asioissa, eurooppalaisella yhteiskunnalla on siitä huolimatta haasteita ratkottavanaan. Köyhyys estää ihmisiä toteuttamasta koko potentiaaliaan, haittaa heidän aktiivista osallistumistaan yhteiskuntaelämään ja rajoittaa heidän oikeuksiaan saada laadukkaita palveluja. Köyhyys on moniulotteinen ongelma: siinä ei ole kyse pelkästään riittävän tulotason puuttumisesta, vaan se käsittää monia näkökohtia aineellisesta puutteesta syrjintään ja päätöksenteon ulkopuolelle jäämiseen. Köyhyys voi olla pitkäkestoista ja jopa periytyvää. EU on toiminut monilla rintamilla kitkeäkseen köyhyyttä niin EU:n sisällä kuin sen ulkopuolellakin. Sen välineitä ovat lainsäädäntö- ja muut toimet, kohdennettu rahoitus, politiikkatoimien koordinointi, yritysten yhteiskuntavastuun / vastuullisen liiketoiminnan edistäminen ja sosiaalinen vuoropuhelu, joita se käyttää toimivaltuuksiensa puitteissa sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita noudattaen. Köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien määrä laski vuonna 2017 ensimmäisen kerran alle tason, jolla se oli kansainvälisen kriisin puhjetessa vuonna 2008: köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevia on 3,1 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2008 ja 10,8 miljoonaa vähemmän kuin huippuvuonna 2012. EU:n tavoite nostaa vähintään 20 miljoonaa ihmistä ylös köyhyydestä tai syrjäytyneen asemasta vuoteen 2020 mennessä ja vuoteen 2008 verrattuna on kuitenkin edelleen suuri haaste. Haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä, kuten lapsilla, nuorilla, vammaisilla, vähän koulutetuilla, työttömillä, EU:n ulkopuolella syntyneillä, marginalisoituneiden yhteisöjen jäsenillä, sellaisten kotitalouksien jäsenillä, joissa työssäkäyntiaste on erittäin alhainen, ja epävarmoissa työsuhteissa työskentelevillä, on suurempi riski vajota köyhyyteen tai syrjäytyä sosiaalisesti. Ulkoisessa toiminnassaan EU on maailmanlaajuinen edelläkävijä köyhyyden poistamisessa. Se tekee sen yhdistämällä johdonmukaisesti politiikkatoimia, joihin kuuluvat muun muassa kehitys yhteistyö, kauppapolitiittiset välineet ja Euroopan naapuruus- ja laajentumisasiintika. Kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen keskiössä on köyhyyden, syrjinnän ja epätasa-arvon poistaminen ja kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus (”ketään ei unohdeta” -ajattelu). Konsensus on käytännössä kehys EU:n ja sen jäsenvaltioiden kehitysyhteistyölle. EU:n vapaakauppasopimukset, sen myöntämät yksipuoliset kauppaetuudet ja vuonna 2017 päivitetty kauppa tukevan avun strategia tukevat köyhyyden vähentämistä kehitysmaissa.

PÄÄSUUNTAUKSET

- Tuoreimpien tietojen mukaan 22,5 prosenttia EU:n väestöstä eli 112,9 miljoonaa ihmistä oli vuonna 2017 **köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa** eli kärsi vähintään yhdestä seuraavassa luetelluista puutteenalaisuuden ilmentymistä: köyhyyseriski, vakava aineellinen puute tai erittäin alhainen työssäkäyntiaste. Tämä on jatkoa vuonna 2012 alkaneelle laskusuuntaukselle: tuolloin köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien ihmisten määrä saavutti 123,8 miljoonan huippulukeman. Naisten köyhyyseriski on kaikkialla EU:ssa suurempi, mikä johtuu pääasiassa työmarkkinoilla koko elämän ajan koetusta sukupuolten eriarvoisuudesta. Vaikka köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien ihmisten määrä on yleisesti ottaen laskussa, vaarassa olevien lasten (0–17-vuotiaat) määrä on edelleen selvästi muuta väestöä korkeampi useimmissa jäsenvaltioissa. Maiden välillä on edelleen huomattavia eroja EU:ssa.
- **Tuloköyhyyden vaarassa olevien ihmisten** osuus oli kriisin johdosta useiden vuosien ajan nousussa. Määrä kuitenkin vakiintui vuosina 2015–2016 (noin 17,3 prosenttiin), ja vuonna 2017 näiden ihmisten osuus laski 16,9 prosenttiin EU:n väestöstä, mikä oli seurausta talouden elpymisestä ja työmarkkinaolosuhteiden paranemisesta. Työssäkäyvien köyhien osalta myös 9,6 prosenttia työssäkäyvistä kärsi tuloköyhyydestä vuonna

2017. Tämä luku on vakiintunut viimeisten neljän vuoden aikana, joskin osuus on suurempi kuin vuonna 2008 (8,6 prosenttia).

- **Vakavasta aineellisesta puutteesta kärsivien ihmisten osuus** on vähentynyt pysyvästi vuoden 2012 huippulukemasta, jolloin heitä oli EU:n väestöstä 9,9 prosenttia, ja nyt 6,9 prosenttia, mikä on alle vuoden 2008 tason (8,5 prosenttia). Tämä merkitsee sitä, että noin joka neljästoista ihminen kärsii resurssipulasta, joka rajoittaa heidän elämäänsä: he eivät pysty maksamaan laskujaan, lämmittämään riittävästi asuntoaan tai lähtemään viikon lomalle.
- Köyhyysvaarassa olevat ihmiset kärsivät yleensä muuta väestöä useammin **puutteellisista asuinoloista**, kuten vuotavasta katosta, seinien kosteudesta ja perussaniteettitilojen puutteesta. Vaikka määrä on laskussa, 13,1 prosenttia EU:n väestöstä kuului tähän ryhmään vuonna 2017.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat saaneet tavoitteen nro 1 osalta yli 95 pistettä sadasta, mikä merkitsee, että arvioinnissa EU:n jäsenvaltiot ovat saavuttaneet tässä kestävässä kehityksen tavoitteessa keskimäärin parhaat tulokset.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

On odotettavissa, että vuonna 2030 EU on jatkanut merkittävää edistymistään köyhyyden poistamisessa ja sosiaalisessa syrjäytymisessä siitakin huolimatta, että merkittäviä haasteita on yhä jäljellä. Työllisyyden kasvulla on tässä keskeinen merkitys, mutta se ei riitä nostamaan kaikkia ihmisiä köyhyydestä. Kaikille taattavia mahdollisuuksia saada riittävä sosiaalista suojelua ja korkealaatuista terveydenhuoltoa ja koulutusta sekä laadukkaita asuntoja ja sosiaalipalveluita on mukautettava tulevaisuuden väestörakenteen muutokseen, uusiin teknologioihin, työnteon kehittyviin muotoihin, muuttoliikkeeseen ja ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin. Jatkuva edistymistä odotetaan monilta sidosryhmiltä, jotka vaikuttavat kaikilla tasoilla, muun muassa paikallisella, kansallisella ja Euroopan tasoilla. EU:n ulkoisella toiminnalla myötävaikutetaan vastaisuudessa kolmansien maiden köyhyyden poistamiseen.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Työllisyyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin (erityisesti sosiaaliseen suojelun ja osallisuuden järjestelmiin, työmarkkinapolitiikkaan, sukupuolten tasa-arvoon, koulutus- ja osaamistasoon, elinikäiseen oppimiseen sekä terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon) liittyvät politiikan keinot, yhtäläiset mahdollisuudet käyttää uusia teknologioita, sosiaalinen innovointi, kestävä rahoitus, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, verotus.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Mahdollisuuksien eriarvoisuus, ikääntyvät yhteiskunnat, kotitalouksien kokoonpanon muutos (esim. yhden hengen taloudet), ilmastonmuutos, sukupuolten tasa-arvopolitiikka ja sitä ajavien liikkeiden heikkeneminen, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin, työmarkkinoiden segmentoituminen ja työpaikkojen epävarmuus, digitaalinen kahtiajako

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU:n tasolla

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on tärkein köyhyyden torjumista EU:ssa ohjaava kehys. Suurimmassa osassa sen 20 periaatteesta käsitellään suoraan kestävä kehityksen tavoitteita, jotka liittyvät köyhyyteen, kuten kaikenlaisen köyhyyden vähentäminen, kansallisesti asianmukaisten sosiaalisen suojelun järjestelmien täytäntöönpano ja köyhyyden poistamista koskevien investointien tukemiseen tähtäävien järkevien sääntelykehysten luominen. Sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu auttaa seuraamaan, millaisia tuloksia työllisyys- ja sosiaalialalla on saavutettu muun muassa köyhyysriskin ja sosiaalisen syrjäytymisen osalta ja millaisia niihin liittyviä suuntauksia on havaittavissa eri puolilla jäsenvaltioita.

Jäsenvaltioiden tasolla

Portugali on toteuttanut lukuisia toimia, joilla se pyrkii vahvistamaan sosiaalista suojelua ja torjumaan tehokkaammin köyhyttä, sosiaalista syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Niin sanotulla tulopaketilla tuetaan kotitalouksien tuloja korottamalla eläkkeitä, palauttamalla solidaarisuustulon viitearvo ja vähimmäistulon vastaavuusasteikko ja korottamalla alhaisimpia lapsi- ja perhelisiä. Sosiaaliturvaindeksiä, joka on sosiaalisen suojelun toimissa käytetty viitearvo, on korotettu ja vähimmäistoimeentulojärjestelmän kattavuutta on laajennettu.

Alue-/paikallistasolla

Münchenissä, Saksassa, on vuosina 2015–2018 toteutettu Euroopan sosiaalirahaston tuella useita aloitteita, joilla tuetaan työttömien pääsyä paikallisille työmarkkinoille ja näin ollen edesautetaan köyhyyden poistamista. Aloitteisiin kuuluvat muun muassa Work & Act -hanke, jolla on autettu työttömiä työllistymään uudelleen, Power-M-hanke, jolla on lisätty naisten mahdollisuuksia palata työelämään äitiysloman jälkeen, Guide-hanke, jolla naisyrityksille on annettu ohjausta, sekä FIBA- ja MigraNet-hankkeet, joiden avulla on tuettu muuttajien työmarkkinoille siirtymistä.

Yritystasolla

Espanjassa toimiva kaasu- ja sähköyhtiö Naturgy on toteuttanut energiansaannin haavoittuvuuteen liittyvän suunnitelman, jolla taataan heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu. Suunnitelmalla pyritään saamaan aikaan sosiaalisia vaikutuksia, joiden avulla tämä uusi yksityinen yritys voisi osaltaan nopeuttaa köyhyyden torjumista ja tukea sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi työskenteleviä sosiaalialan toimijoita.

Kansalaisyhteiskunnan tasolla

European Minimum Income Network -verkosto lisää tietoa tarpeesta tarjota riittäviä vähimmäistoimeentuloetuksia, joilla varmistetaan ihmisarvoinen elämä kaikissa elämän vaiheissa, ja työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavien tavaroiden ja palvelujen tosiasiallinen saatavuus. Se kokoaa yhteen eri alojen järjestöjä, asiantuntijoita, ammattilaisia, tutkijoita ja muita köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi aktiivisesti toimivia tahoja.

Poistetaan nälkä, saavutetaan ruokaturva, parannetaan ravitsemusta ja edistetään kestäväää maataloutta

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Turvallisten ja terveellisten ruokavalioiden vakiinnuttaminen ja tuottavien ja kestävien maatalousjärjestelmien varmistaminen ovat EU:n ensisijaisia tavoitteita. Poliittikkatoimiensa kautta EU auttaa viljelijöitä ja kalastajia vastaamaan elintarvikkeiden kysyntään ja tarjoamaan ihmisille vakaan elintarvikehuollon ja kestävästi tuotettuja, turvallisia ja korkealaatuisia elintarvikkeita kohtuuhintaan. On oleellisen tärkeää, että maataloudessa, kalastuksessa ja vesiviljelyssä otetaan huomioon kestävyys ja ravitsemus, sillä näin voidaan varmistaa kuluttajalle turvallinen ja terveellinen elintarvikehuolto nyt ja tulevaisuudessa etenkin, kun otetaan huomioon ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun kaltaiset haasteet. Tästä syystä EU:n viennillä on ensisijainen vaikutus maailman elintarviketuotantoon. Samalla kun elintarvikkeisiin liittyvä tuottavuus on viimeisten 10 vuoden aikana jatkanut kasvuaan Euroopassa, vaikka vauhti onkin hidastunut aikaisempaan verrattuna, on myös toteutettu toimia, joilla pyritään tehostamaan maatalouteen, kalastukseen ja vesiviljelyyn liittyvien ympäristö- ja ilmastotoimien tuloksia, jotta voidaan varmistaa tuottavuuden kestävyys pitkällä aikavälillä siten, että samalla otetaan huomioon vaikutukset kolmansiin maihin. Toisin kuin muissa maailman kolkissa, joissa kärsitään nälästä, EU:ssa keskeisiä ravitsemukseen liittyviä kysymyksiä ovat ylipaino ja lihavuus sekä mikroravintoaineiden puute. Maailmanlaajuisesti kaksi kolmasosaa maailman köyhistä elää maaseudulla ja saa toimeentulonsa maataloudesta. EU on jatkuvasti säilyttänyt elintarvike- ja ravitsemusturvan kehitysyhteistyön ytimessä ja kiinnittää kauppasuhteissaan sekä naapuruuks- ja laajentumispolitiikassaan erityistä huomiota elintarviketurvaan sekä kestävään maatalouteen ja kalastukseen. EU on maailman suurin humanitaarisen elintarvikeavun antaja, joka toimittaa apua elintarvikekriisien uhreille ympäri maailman ja investoi voimakkaasti toimiin, joita suunnataan nälänhädän uhkaamiin maihin.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Lihavuus** on merkittävä terveysongelma EU:ssa: 15,9 prosenttia aikuisväestöstä oli lihavia vuonna 2014. Lihavien osuus on erityisen suuri vähän koulutettujen ja ikäihmisten joukossa Euroopassa. Kun lihavuutta tarkastellaan yhdessä ylipainon kanssa, ongelma on vieläkin vakavampi, sillä 50 prosenttia EU:n koko aikuisväestöstä on ylipainoisia tai lihavia, ja tilanteen odotetaan pahenevan tulevina vuosina.
- **Talouden kestävyys** on saavutettava **EU:n maatalousalalla**, jotta voidaan varmistaa sen elinkelpoisuus pitkällä aikavälillä. Maatalouden tuotannontekijätulo vuosityöyksikköä kohden (työn tuottavuuden indikaattori) on ollut hienoisessa kasvussa EU:ssa ja on nyt 21,6 prosenttia, eli yli vuoden 2010 tason. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin suuria eroja.
- **Luonnonmukaisen viljelyn** osuus maatalousmaan kokonaisosuudesta lähes kaksinkertaistui vuosien 2005–2017 aikana 3,6 prosentista 7,0 prosenttiin. Tarkkaan ottaen luonnonmukaisesti viljellyn alan (eli luonnonmukaisessa tuotannossa olevan ja siirtymävaiheessa olevan viljelyalan) osuus EU:n 28 jäsenvaltioissa oli vuonna 2016 lähes 12 miljoonaa hehtaaria. **Luonnonmukaisten tuotteiden vähittäiskaupan** arvo EU:ssa oli 30,7 miljardia euroa vuonna 2016, ja vähittäiskaupan myynti kasvoi 12 prosenttia vuosien 2015–2016 aikana.
- Useat **maatalouden kielteisiä vaikutuksia ympäristöön** mittaavat indikaattorit näyttävät kehityksen olevan jonkin verran myönteistä. Toisaalta viime vuosina on ollut havaittavissa myös huolestuttavaa kehitystä, kuten se, että torjunta-aineiden käyttö on lisääntynyt joissakin EU:n osissa ja että antimikrobiaineiden kulutus on edelleen hyvin suurta (elintarviketuotantoeläimet kuluttavat 70 prosenttia antimikrobiaineista EU:ssa), eikä luonnon monimuotoisuuden vähenemistä ole onnistuttu mainittavasti hidastamaan.

- **Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt** ovat lisääntyneet hitaasti vuodesta 2010, vaikka ne ovat paljon alle 1990-luvun tasojen. Päästöjen lisääntymisen taustalla voi olla maatalouden tuottavuuden ja tuotannon kasvu.
- Vakavasta **maaperän eroosiosta** kärsivän maapinta-alan määrä EU:ssa on vähenemässä, mikä on osin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan pakollisiin täydentäviin ehtoihin liittyvien toimenpiteiden ansiota. Sellaisten muiden kuin keinotekoisien eroosiolle alttiiden alueiden osuus, joita uhkaa vakava veden aiheuttama maaperän eroosio, on supistunut 6,0 prosentista 5,2 prosenttiin.
- **EU:n vesiviljelyalalla** on saavutettu jatkuvasti parempia tuloksia vuosina 2014–2016. Vuonna 2016 EU:n vesiviljely tuotti markkinoille 1,4 miljoonaa tonnia kaloja ja äyriäisiä, joiden arvo oli lähes viisi miljardia euroa. Alan vuotuinen kasvu vuosina 2014–2016 oli määrältään 2,2 prosenttia ja arvoltaan 3,1 prosenttia. Lisäksi alalla ollaan enenevässä määrin siirtymässä perinteisestä vesiviljelystä luonnonmukaiseen vesiviljelyyn.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 14 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 2 osalta yli 70 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 13 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Tulevaisuudessa EU:n odotetaan jatkuvasti edistyvän nälän poistamisessa ja kestävien käytänteiden edistämässä. Vuotta 2030 koskevien EU:n maatalouden tulevaisuudennäkymien perusteella EU:n elintarviketurvaan ei ole odotettavissa suurempia vajeita, ellei markkinoilla ilmene merkittäviä markkinahäiriöitä. Elintarviketurvaa koskevalla politiikalla varmistetaan korkeatasoinen elintarviketurva sekä eläinten ja kasvien terveys EU:ssa siten, että samalla turvataan sisämarkkinoiden toimivuus. Epävarmuustekijöiltä ei voida tulevaisuudessakaan välttyä, ja siksi valittuja riskejä valvotaan. Tämän kestävä kehityksen tavoitteen saavuttaminen edellyttää vahvasti sitä, että teollisuus, kansalaisjärjestöt ja kansalliset tulevat tietoisemmiksi epäterveellisten ruokavalioiden taustalla olevista sosiaalisista, kaupallisista ja yksilöllisistä tekijöistä ja siitä, mitkä näiden ruokavalioiden vaikutukset ovat ihmisten terveyteen ja julkisiin talousarvioihin. Siksi parhaillaan toteutettavat elintarvikkeiden uudelleenmuokkaukseen liittyvät toimet voivat merkittävästi edistää ylipainon ja lihavuuden ja niiden taloudellisten vaikutusten torjumista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös sitä, että ihmisiä koulutetaan käyttämään uusia teknologioita ja vastaamaan uusiin haasteisiin. Vahva yhteiskunnallinen aktiivisuus kaikilla tasoilla (yhdistykset, hallitukset, yksityinen sektori, tutkijat ja terveydenhuollon asiantuntijat) on ratkaisevassa asemassa muun muassa elintarvikejärjestelmien ympäristö- ja terveysvaikutusten parantamisen, parhaiden käytäntöjen määrittämisen, ravintovarojen tehokkaan hallinnoinnin ja ruoan haaskauksen vähentämisen kannalta. Investoinnit kestävämpään maatalouteen edistävät myös elintarviketurvan parantamista, mikä on välttämätöntä, jotta voidaan vastata väestönkasvun ja ilmastonmuutoksen kaltaisiin maailmanlaajuisiin haasteisiin. Ihmiset hyötyisivät integroidusta tuholaisen torjunnasta tai ravitsemuksellisilta ominaisuuksiltaan optimaalisista elintarvikkeista, mikä osaltaan parantaisi heidän hyvinvointiaan ja näin ollen heidän elämänlaatuaan.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, käyttäytymismallien muuttaminen, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, kestävä elintarvikejärjestelmät, uudet teknologiat, tekoäly, tutkimus ja innovointi, painopisteenä selviytymiskykyiset yhteiskunnat, koulutus, julkiset ja yksityiset investoinnit, avoin ja oikeudenmukainen kauppa.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Köyhyys, sosiaaliset ja terveyserot, väestön ikääntyminen, geopoliittinen epävakaus, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, hallitsemattomat eläintaudit, kasvintuhoojat ja epäpuhtaudet.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Elintarvike- ja ravitsemusturvaa ja kestävää maataloutta koskeva huhtikuussa 2016 käynnistetty EU:n ja Afrikan välinen kumppanuus edistää tutkimusta ja innovatiivista yhteistyötä tuotannon kestäväen tehostamisen sekä maatalous- ja elintarvikejärjestelmien alalla ravitsemuksen sekä maatalousmarkkinoiden ja -kaupan tukemiseksi.

Uudenaikaistetun ja yksinkertaistetun yhteisen maatalouspolitiikan avulla pyritään mahdollisimman paljon vaikuttamaan kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Seuraavaa, vuosien 2021–2027 monivuotista talousarviota koskevissa komission ehdotuksissa korostetaan yksiselitteisesti tavoitetta parantaa edelleen maatalouden, elintarvikkeiden ja maaseudun kestävää kehittämistä.

Ruotsissa viljelykasvien monimuotoisuuteen tähtäävän kansallisen ohjelman tarkoituksena on luoda älykäs ja kestävä tapa säilyttää ja käyttää maan kasvirikkautta. Siemeniä ja vanhoja lajikkeita kerätään kaikkialta Ruotsista ja niitä säilytetään Pohjoismaisessa geenipankissa.

Manner-Portugalin maaseudun kehittämissuunnitelmalla 2014–2020 edistetään investointeja maatalouteen. Näin pyritään lisäämään valmiutta tuottaa lisäarvoa, parantaa tuottavuutta, edistää resurssien tehokkaampaa käyttöä ja tukea maaseudun tuotanto- ja yhteiskuntarakennetta.

Espanjassa toimiva Grupo Cooperativo Cajamar on osa TomGEM-hanketta, joka laatii uusia strategioita, joiden tavoitteena on säilyttää hedelmä- ja vihannestuotannon sadot suurina korkeissa lämpötilaolosuhteissa. Hankkeen tavoitteena on kerätä fenotyyppisiä useista eri geenivaroista, jotta voidaan tunnistaa lajikkeita/genotyyppisiä, jotka tuottavat vakaata satoa, ja löytää geenit, jotka vastaavat kukinnasta, siitepölyn hedelmällisyydestä ja hedelmänmuodostuksesta.

”Baltic Friendly Agriculture” on Maailman luonnonsäätiö (WWF) Puolan Brwinówissa (Puolassa) toimivan maatalouden tiedotuskeskuksen johdolla järjestämä työpajojen sarja. Sen avulla on lisätty viljelijöiden tietoa keinoista vähentää maatalojen typpi- ja fosforiyhdisteiden poistumia, jotka osaltaan saastuttavat vesistöjä.

Taataan terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Terveys on yksi ihmisen perustarpeista, ja EU on edistynyt huomattavasti terveyserojen ja niiden taustalla olevien sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tekijöiden torjunnassa. Hyvä terveys on elämänlaadun, hyvinvoinnin ja sosiaalisen osallisuuden tärkeä osatekijä, minkä vuoksi sillä on arvoa paitsi yksilön kannalta, myös Euroopan kestävä talouden rakentamisen kannalta. Yleinen sairasturvakuutus kuuluu EU:n perusoikeuskirjan tavoitteisiin ja on yksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa tunnustetuista oikeuksista. Näin ollen se on EU:lle ja sen jäsenvaltioille tärkeä poliittinen tavoite. Terveydenhuoltopalvelujen saatavuus ja kohtuuhintaisuus on tehokkuuden ja julkisen talouden kestävyuden ohella tärkein terveydenhuoltojärjestelmien uudistukseen liittyvä poliittinen tavoite, josta käydään keskustelua EU:ssa. Tupakoinnilla ja liiallisella alkoholin käytöllä, ylipainolla, liikunnan puutteella, mielenterveysongelmilla, kuten masennus ja itsemurha, sekä tartuntataudeilla on edelleen kielteisiä vaikutuksia terveyteen, ja yhdessä väestörakenteen ja sosiaalisten muutosten kanssa ne aiheuttavat lisäkuormitusta EU:n terveydenhuoltojärjestelmille. EU tukee jäsenvaltioita esimerkiksi torjumalla muihin kuin tartuntatauteihin liittyviä riskitekijöitä, vaihtamalla parhaita käytäntöjä, auttamalla jäsenvaltioita varmistamaan korkealaatuisen terveydenhuollon saatavuuden ja lujittamaan valmiuksia ehkäistä ja hallita maailmanlaajuisia terveysuhkia, kuten mikrobilääkeresistenssiä, ja investoimalla tutkimukseen ja innovointiin. Kansainvälisesti EU:n kehitysavulla taas edistetään korkeatasoisten terveydenhoitopalvelujen yleistä saatavuutta. Kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen mukaisesti EU auttaa vahvistamaan terveydenhuoltojärjestelmien eri osa-alueita ja edistymään yleisen sairasturvakuutusturvan toteuttamisessa.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Eurooppalaiset elävät pidempään kuin koskaan ennen**, ja suuntauksen odotetaan jatkuvan. Vuonna 2016 elinajanodote EU:ssa oli 81 vuotta, mikä on 3,3 vuotta enemmän kuin vuonna 2002.
- **Epäterveelliset elämäntavat** vaikuttavat ihmisten terveyteen, julkisiin menoihin ja tuottavuuteen. Tupakointi väheni 15-vuotiaiden ja sitä vanhempien keskuudessa 26 prosenttia vuonna 2017. Toisaalta yli puolet EU:n aikuisväestöstä oli ylipainoisia vuonna 2014.
- Vuonna 2017 1,6 prosenttia ihmisistä ilmoitti jääneensä **vaille tarvitsemaansa lääketieteellistä hoitoa**. Vuonna 2011 vastaava luku oli 3,4 prosenttia. Kustannukset ja pitkät odotusajat mainitaan täyttymättömien lääketieteellisten tarpeiden tärkeimmiksi syiksi.
- **Muista kuin tartuntataudeista** johtuvien kuolemantapausten määrä väheni alle 65-vuotiailla tasaisesti vuosina 2002–2015. Ei-tarttuvien tautien osuus terveydenhuollon kustannuksista on kuitenkin 80 prosenttia. Tästä huolimatta ainoastaan noin kolme prosenttia terveydenhuollon määrärahoista käytetään tautien ennaltaehkäisemiseen. **HI-viruksen, tuberkuloosin ja hepatiitin** aiheuttamat kuolemantapaukset vähenivät melko tasaisesti vuosina 2002–2015. **Mikrobilääkeresistenssi** aiheuttaa EU:ssa vuosittain arviolta 33 000 kuolemantapausta, ja siitä aiheutuvat terveydenhuoltokustannukset ja tuottavuuden laskuun liittyvät kustannukset ovat 1,5 miljardia euroa vuodessa.
- Altistuminen pienhiukkasten aiheuttamalle **ilman saastumiselle** kaupunkialueilla väheni EU:ssa lähes 20 prosentilla vuosina 2010–2015. Tästä huolimatta ilman saastuminen on yleisin ympäristötekijöihin liittyvä ennenaikaisen kuoleman syy. Vuosittain yli 400 000 ihmistä kuolee EU:ssa ennenaikaisesti huonon ilmalaadun vuoksi.

- **Liikenneturvallisuus** on parantunut EU:ssa viimeisten vuosikymmenten aikana huomattavasti. EU:sta on tullut maailman turvallisin alue, jossa liikenneonnettomuuksissa aiheutuneiden kuolonuhrien määrä on 49 miljoonaa asukasta kohden. Vuosina 2001–2010 tieliikennekuolemien määrä väheni 43 prosentilla ja vuosina 2010–2017 vielä 20 prosentilla.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 18 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 3 osalta yli 90 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 11 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa. Kaiken kaikkiaan tavoite nro 3 on niiden kolmen kestävä kehityksen tavoitteen joukossa, joissa EU:n jäsenvaltiot ovat saavuttaneet parhaita tuloksia.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Jotta EU:ssa voidaan vastaisuudessaakin varmistaa yleinen sairausvakuutusurva, terveysjärjestelmien on oltava tulevan kehityksen kannalta kestäviä ja niiden saatavuus ja tehokkuus on myös varmistettava. On siirryttävä toimintamalliin, jossa kiinnitetään suurempaa huomiota tautien ehkäisemiseen ja terveyden edistämiseen sekä palvelujen yksilöllisyyteen muun muassa digitaalitekniologioita hyödyntäen. Lisäksi on vahvistettava perusterveydenhuoltoa ja potilaskeskeisten yhdistettyjen hoitopalveluiden kehittämistä. Lisäksi on tärkeää vähentää laittomien huumausaineiden kysyntää ja tarjontaa. EU on sitoutunut torjumaan sekä tartunta- että muita tauteja sekä mikrobilääkeresistenssiä. Parhaillaan pyritään edistämään hyväksi todettujen parhaiden käytänteiden laajempaa täytäntöönpanoa. EU aikoo myös pyrkiä uusiin välitavoitteisiin, jotta sekä liikennekuolemien että vakavien loukkaantumisten määrä saataisiin puolittumaan vuosien 2020 ja 2030 välillä.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, käyttäytymismallien muuttaminen, terveempi työvoima ja väestö, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, tautien ehkäiseminen ja terveyden edistäminen, tutkimus ja innovointi, uudet teknologiat, terveys- ja hoitoalan digitalisaatio, painopisteenä selviytymiskykyiset yhteiskunnat, koulutus, julkiset ja yksityiset investoinnit, avoin ja oikeudenmukainen kauppa

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Köyhyys, sosiaaliset ja terveyserot, biologiset uhat, ilmastonmuutos ja ympäristöriskit, julkisen talouden kestävyys, johon vaikuttavat väestön ikääntyminen sekä uusiin teknologioihin ja sosioekonomisiin riskeihin, väestön ikääntymiseen, terveydelle haitallisiin tapoihin, geopolitiittiseen epävakauteen ja terveysuhkiin liittyvien kustannusten kasvu

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU on antanut panoksensa yleistä sairausvakuutusturvaa koskevaan EU:n ja Maailman terveysjärjestön (WHO) kumppanuusohjelmaan, jonka tavoitteena on vahvistaa terveysjärjestelmiä yli 35 kumppanuusmaassa. Sen avulla parannetaan muun muassa mahdollisuuksia saada perhesuunnitteluneuvontaa, minkä avulla vähennetään vahingollisia perinnäistapoja ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa yhdessä YK:n kanssa.

EU:ssa on hyväksytty kunnianhimoinen eurooppalainen yhteinen terveys-toimintasuunnitelma mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi. Sen avulla pyritään säilyttämään mahdollisuus hoitaa tehokkaasti ihmisten ja eläinten infektiota. Toimintasuunnitelmassa annetaan ohjeita mikrobilääkkeiden hallittua käyttöä varten, ja sen avulla on tarkoitus edistää uusiin mikrobilääkkeisiin liittyvää tutkimusta, rokotteita ja diagnoosimenetelmiä, kannustaa edelleen innovointia, antaa panos tutkimustietoon perustuviin toimintalinjoihin ja lainsäädäntötoimenpiteisiin sekä paikata tietovajetta. Ennaltaehkäisyyn suhteen hyväksi todettuja parhaita käytänteitä sovelletaan laajalti tiiviissä yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden kanssa.

Slovakiassa on julkisen terveydenhuollon alalla perustettu yleisten ja erikoistuneiden terveydenhuollon tiedotuskeskusten verkosto, joka tarjoaa neuvontaa henkilökohtaisten riskitekijöiden (kuten tupakointi, ravinto, liikunta ja stressi) tutkimisen pohjalta. Keskukset tekevät myös valistustyötä ja pyrkivät lisäämään ihmisten osallistumista seulontoihin ja ennaltaehkäiseviin tarkastuksiin.

Luxemburgissa kuntien yhteinen luonnonsuojeluyhdistys käynnisti vuonna 2011 kestäväan kouluruokailuun tähtäävän hankkeen, jolla pyritään edistämään paikallisesti, luonnonmukaisesti ja reilusti tuotettujen elintarvikkeiden käyttöä kouluruokailussa. Hankkeen tavoitteena on edistää kestävien elintarvikkeiden käyttöä yhdistykseen kuuluvien 33 kunnan kouluruokaloissa ja tarjota taloudellisia mahdollisuuksia niille alueen viljelijöille, jotka ovat erityisesti sitoutuneet suojelemaan luontoa. Hankkeeseen osallistuvien viljelijöiden on täytettävä kriteerit, joilla varmistetaan yleinen ympäristönsuojelu ja eläinten hyvinvointi, minkä lisäksi heidän on käytettävä viisi prosenttia viljelysmaastaan luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen. Kouluruokalojen henkilöstölle tarjotaan kursseja, joiden puitteissa tavataan tuottajia ja käsitellään sellaisia aiheita kuin terveellinen ravinto, kausiruokalistat, ruoan ilmastovaikutukset ja kehitykset.

Bill ja Melinda Gatesin säätiön tukema saksalainen yritys CureVac GmbH voitti EU:n ensimmäisen innovaatiokannustinpalkinnon sellaisen uuden teknologian edistämisestä, jonka avulla rokotteet pysyvät stabiileina vaihtelevissa lämpötiloissa.

Puolan kansallisen terveysohjelman puitteissa kansalaisjärjestöt ovat kehittäneet työkaluja mielialahäiriöiden seulontaan sekä mielenterveysongelmiin käytettäviä tukiaineistoja. Lisäksi ne ovat tehneet radio-ohjelmia ja opetuselokuvia, laatineet julkaisuja, perustaneet verkkofoorumia ja järjestäneet aiheeseen liittyviä valistuskampanjoita.

Taataan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus ja elinikäinen oppiminen ovat keskeisessä asemassa tulevaisuuden kestävän, selviytymiskykyisen, kilpailukykyisen ja yhtenäisen Euroopan rakentamisessa, sillä niiden avulla ihmiset voivat saavuttaa täyden potentiaalinsa. Kaikissa elämänvaiheissa koulutuksella on ratkaisevan tärkeä merkitys ihmisen kehityksen sekä kasvun, työllistymisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta. Nuorten koulutustaso paranee tasaisesti Euroopassa. EU on saavuttamassa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet, jotka koskevat koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämistä ja korkea-asteen tutkinnon suorittamista. Varhaiskasvatukseen osallistumisessa on edistytty hyvin, mutta heikko menestys matematiikassa, luonnontieteissä, lukemisessa, digitaalisissa taidoissa ja aikuisten osallistumisessa koulutukseen vaatii vielä lisätöitä. Vammaisilla nuorilla ja muuttajataustaisilla nuorilla on muita huomattavasti alhaisempi koulutustaso. Koulunkäynnin keskeyttäneillä ja vähän koulutetuilla nuorilla on erittäin vakavia ongelmia työmarkkinoilla. Kansainvälisesti monet EU:n kumppanimaat hyötyvät kahdenvälisistä ohjelmista, joiden avulla niitä autetaan lujittamaan koulutusjärjestelmiään siten, että keskitytään parantamaan etenkin tyttöjen ja syrjäytyneiden ryhmien mahdollisuuksia saada korkealaatuista peruskoulutusta alhaisen tulotason maissa sekä epävakaisissa ja konflikteista kärsivissä maissa.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen keskeyttävien** osuus on vähentynyt jatkuvasti vuodesta 2002. Määrän väheneminen 17 prosentista vuonna 2002 10,6 prosenttiin vuonna 2016 on merkki siitä, että Eurooppa 2020 -strategian 10 prosentin yleistavoitteen saavuttamisessa on päästy selkeästi eteenpäin.
- Eurooppa 2020 -strategian yleistavoite, jonka mukaan vähintään 40 prosentilla 30–34-vuotiaista olisi oltava **korkea-asteen koulutus**, on käytännössä saavutettu (korkeakoulutettujen osuus oli 39,9 prosenttia vuonna 2017).
- **Osallistuminen varhaiskasvatukseen** on lisääntynyt tasaisesti vuodesta 2003. EU:n tavoite, jonka mukaan esiopetuksessa olisi oltava 95 prosenttia lapsista, jotka ovat täyttäneet neljä vuotta mutta eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä, saavutettiin vuonna 2016, vaikka maiden välillä on yhä eroja.
- EU on myös asettanut tavoitteekseen vähentää niiden **15-vuotiaiden osuutta, joilla on heikko lukutaito ja puutteita matematiikan ja luonnontieteiden osaamisessa**, alle 15 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Näissä kolmessa aineessa heikosti suoriutuvien osuus vaihtelee huomattavasti EU:n jäsenvaltioiden välillä. EU on kokonaisuudessaan jäänyt jälkeen kaikissa näissä kolmessa oppimisen osa-alueessa, ja vuodelta 2015 peräisin olevien tuoreimpien tietojen mukaan EU:ssa on otettu askel taaksepäin verrattuna vuoden 2012 tuloksiin (luonnontieteet: 20,6 prosenttia, +4,0 prosenttiyksikköä; lukutaito: 19,7 prosenttia, +1,9 prosenttiyksikköä; matematiikka: 22,2 prosenttia, +0,1 prosenttiyksikköä).
- Vuonna 2017 EU:n 16–64-vuotiaasta väestöstä 57 prosentilla oli vähintään **perustason digitaalitaidot**.
- **Vastavalmistuneiden työllistymisaste** nousi 76,9 prosentista 80,2 prosenttiin vuosina 2015–2017, mikä on lähellä EU:n asettamaa 82 prosentin tavoitetta.
- Sellaisten **nuorten osuus, jotka eivät ole työelämässä eivätkä koulutuksessa**, on edelleen vähentynyt vuoden 2012 huipputasosta eli 13,2 prosentista 10,9 prosenttiin vuonna 2017.
- Koulutukseen **osallistuvien aikuisten** (25–64-vuotiaiden) osuus oli 10,9 prosenttia vuonna 2017, mikä jää selvästi alle 15 prosentin vähimmäistavoitteen.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 16 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 4 osalta yli 90 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista seitsemän on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa. Keskimäärin tavoite nro 3 on niiden kolmen kestävä kehityksen tavoitteen joukossa, joissa EU:n jäsenvaltiot ovat saavuttaneet parhaita tuloksia.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Nuorten koulutustason odotetaan jatkavan nousuaan työmarkkinoiden rakennemuutoksen, väestörakenteen muutoksen ja poliittisten uudistusten johdosta. Vuoteen 2030 mennessä eurooppalainen koulutustaso on vakiinnuttanut lujasti asemansa ja toiveena on, että osallistavaan oppimiseen liittyvälle liikkumiselle ja akateemiselle yhteistyölle ei asetettaisi rajoja eikä esteitä. Kaikkien nuorten olisi saatava parempaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sosioekonomisesta taustastaan riippumatta, minkä ansiosta heillä olisi mahdollisuus hankkia enemmän ja parempia taitoja ja osaamista. Osallistavan koulutuksen ja elinikäisen oppimisen myötä koulupudokkaiden määrän odotetaan vähenevän ja oppijoiden määrän kaikilla tasoilla lisääntyvän. Myös työmarkkinoiden muuttumisen odotetaan lisäävän koulutukseen osallistuvien aikuisten määrää. Tulevaisuudessa ihmiset voivat saada muodollisen koulutuksen ulkopuolella hankkimilleen taidoille virallisen tunnustuksen. Kaikkeen koulutustarjontaan sisällytetään vastaisuudessa vahva työssäoppimisen ulottuvuus. Tässä on tarkoitus hyödyntää liike-elämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää tiiviimpää yhteistyötä. Edelleen on tehostettava toimia, joiden tavoitteena on sisällyttää kestävä kehitystä koskeva koulutus kaikkien koulutustasojen opetussuunnitelmiin.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, käyttäytymismallien muuttaminen, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, tutkimus ja innovointi, digitaalitekniologiat ja digitaaliset verkkoalustat, tekoäly, muuttuvat työmarkkinat ja osaamistarpeet, painopisteenä selviytymiskykyiset yhteiskunnat.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Eriarvoiset mahdollisuudet, köyhyys, vähäiset julkiset ja yksityiset investoinnit, osaamisen kohtaanto-ongelma, kasvava tietovaje

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäisen periaatteen saavuttamiseksi komissio koordinoi uutta osaamisohjelmaa Euroopalle ja tekee jäsenvaltioiden kanssa yhteistyötä eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena on parantaa yleissivistävien ja ammatillisten koulutusjärjestelmien osallistavaa, elinikäiseen oppimiseen ja innovaatioihin perustuvaa luonnetta. Vuonna 2018 esitetyissä toimissa, joiden tavoitteena on eurooppalaisen koulutusalueen toteuttaminen vuoteen 2025 mennessä, käsitellään ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojaksojen automaattista vastavuoroista tunnustamista, avaintaitoja, digitaalisia taitoja, yhteisiä arvoja sekä osallistavaa koulutusta, korkealuokkaista varhaiskasvatusta ja parempaa kielten oppimista ja opetusta.

Slovenia käynnisti vuonna 2016 ohjelman, jonka tarkoituksena oli parantaa opetuksen laatua ja oppimiskokemuksia antamalla opettajille ja mentoreille mahdollisuuksia lisätä tietojaan, taitojaan ja osaamistaan työkierron avulla. Ohjelma jatkuu vuoteen 2022, ja sen määrärahat ovat 1,65 miljoonaa euroa, joista 1,32 miljoonaa euroa on myönnetty Euroopan sosiaalirahastosta.

Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettu Italian Veneton alueella toteutettava aloite antaa aikuisille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa – myös niille, joilla on alempi, työmarkkinoiden kannalta vanhentunut ammatillinen tutkinto – saada aikaisemmin hankitusta työkokemuksesta tai koulutuksesta saadut suoritukset tunnustetuksi ja aloittaa yksilöllinen koulutuspolku.

Ranskassa allekirjoitettiin vuonna 2018 kolmikantasopimus nuorille ja vammaisille aikuisille suunnatun oppimisyksikön avaamisesta Uuden-Akvitanian alueella. Tusinan verran vammaisia opiskelijoita koulutetaan elektroniikan ja sähkötekniikan alalle. Puolet heistä koulutetaan Enedis-sähköyhtiön toimitiloissa ja loput muissa tarkoitukseen sopivissa yrityksissä.

Belgiassa ToekomstATELIERdelAvenir (eli TADA) tarjoaa täydentävää, vapaaehtoista ja yhteiskuntasuuntautunutta koulutusta Brysselin epäsuotuisten asuinalueiden heikossa asemassa oleville teini-ikäisille. Tavoitteena on lisätä nuorten osallistujien vaikutusmahdollisuuksia ja ehkäistä motivaation heikkenemistä ja sen kielteisiä seurauksia (kuten koulu-uupumusta, koulunkäynnin keskeyttämistä, rikollisuutta, työttömyyttä, ääriliikkeisiin liittymistä) sekä edistää yhteiskuntaan integroitumista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

5 GENDER EQUALITY

Saavutetaan sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistetaan naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Sukupuolten tasa-arvokysymyksissä EU on maailmanlaajuinen edelläkävijä ja tällä alalla on myös edistytty viime vuosikymmenten aikana. Tämä on yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen ja naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen tähtäävien toimien tulosta. EU:n työmarkkinoilla on entistä enemmän naisia, joilla on myös entistä parempi yleissivistävä ja ammatillinen koulutus. Tästä huolimatta naiset ovat yliedustettuina matalapalkka-aloilla ja aliedustettuina päätöksentekoaesmissä. Erot sukupuolten tuloissa ja työurissa johtavat käytännössä usein naisten pienempiin eläkeoikeuksiin. Parannuksia tarvitaan edelleen ja niille on tilausta. Vuonna 2017 tehdyn erityiseurobarometrin tulosten perusteella sukupuolten tasa-arvoa kannatetaan EU:ssa laajalti. EU:n kansalaisista 84 prosenttia katsoo, että sukupuolten tasa-arvo on heille henkilökohtaisesti tärkeää (tätä mieltä on myös 80 prosenttia miehistä). Kansainvälisellä tasolla EU ottaa sukupuolinäkökohdat huomioon ulkoisissa toimissaan, jotka ulottuvat kaupan välineistä kehityspolitiikkaan koskevaan eurooppalaiseen konsensukseen ja EU:n naapuruus- ja laajentumispolitiikkaan.

PÄÄSUUNTAUKSET

- Euroopan tasa-arvoinstituutin tasa-arvoindeksissä (2017) tähdenetään, että viime vuosikymmenellä edistyminen kohti **sukupuolten tasa-arvoa** on ollut yleisesti myönteistä, joskin hidasta. Merkittävimmät parannukset saatiin aikaan vallankäytön alalla (esim. yksityisen ja julkisen sektorin päätöksenteossa). Samalla sukupuolten epätasa-arvo kuitenkin lisääntyi ajankäytön osalta (esim. kotitaloustyöt, vapaa-aika ja palkaton hoivatyö). Jäsenvaltioiden tuloksissa on tällä alalla suuria eroja. Suurin osa jäsenvaltioista paransi kokonaistulostaan vuodesta 2005. Muutamien jäsenvaltioiden kehitys on kuitenkin pysähtynyt tai niiden tulokset ovat jopa hieman heikentyneet.
- Miesten ja naisten välinen **työllisyysero** EU:ssa oli vuonna 2017 alle 12 prosenttiyksikköä, mikä on huomattavasti pienempi kuin vuonna 2008, jolloin se oli 15,1 prosenttiyksikköä. Tilanteen paraneminen perustuu pitkälti naisten työllisyysasteen nousuun. Erityisesti pikkulapsille tarkoitettujen helposti saatavien, laadukkaiden virallisten hoitopalvelujen puute on yksi tärkeimmistä syistä, jotka estävät naisia osallistumasta työmarkkinoille. Vuonna 2016 ainoastaan 32,9 prosenttia 0–3-vuotiaista lapsista oli virallisen varhaiskasvatuksen piirissä. Vuonna 2008 tämä osuus oli 28 prosenttia.
- **Sukupuolten palkkaero** on kaventunut hieman viime vuosina. Vuonna 2016 naisten keskimääräinen bruttotuntipalkka oli keskimäärin 16,2 prosenttia pienempi kuin miesten. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen tämä kuilu laajenee huomattavasti: **sukupuolten eläke-ero** on 36,6 prosenttia.
- Kun tarkastellaan **sukupuolten tasa-arvoa politiikassa**, naisten osuus kansallisten parlamenttien edustajanpaikoista nousi 20,9 prosentista 29,7 prosenttiin vuosina 2004–2018.
- Vuonna 2017 neljäsosa **suurimpien pörssiyhtiöiden hallitusten jäsenistä** oli naisia. Vuosien 2003 ja 2017 välillä määrä kasvoi lähes tasaisesti vuosittain ja oli kokonaisuudessaan 16,8 prosenttiyksikköä.
- Tapa, jolla naiset ja miehet varaavat **aikaa hoiva- ja kotitaloustyöhön ja sosiaaliseen toimintaan**, on epätasa-arvoistunut EU:ssa verrattuna 10 vuoden takaiseen tilanteeseen. Tasa-arvo on tältä osin heikentynyt 12 jäsenvaltiossa kun taas parannuksia on pantu merkille kahdeksassa jäsenvaltiossa.
- Joka kolmas nainen EU:ssa on kokenut **fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa** 15 vuotta täytettyään.

SIOJITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 11 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 5 osalta yli 80 pistettä sadasta.

Jäsenvaltioista 11 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Jatkuva edistyminen sukupuolten tasa-arvokysymyksissä ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamisessa edellyttää sitoutumista, lisärahoitusta ja sinnikkäitä toimia kaikkien tasojen toimijoilta, yksittäisistä kotitalouksista EU:n toimielimiin. Vaikka sääntelykannustimet ovat tärkeitä tämän edistyksen nopeuttamisessa, sukupuolten tasa-arvo on myös vahvasti sidoksissa kulttuurisiin ja eettisiin arvoihin sekä yhteiskunnallisen muutoksen kehitykseen. Voitaneen odottaa, että EU olisi vuoteen 2030 mennessä edennyt pidemmälle naisten taloudellisessa voimaannuttamisessa, sukupuolten tasapuolisessa edustuksessa päätöksenteossa ja naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjumisessa. Se, toteutuuko tämä edistys ja missä laajuudessa, on sidoksissa kulttuurisen ja poliittisen ympäristön muutokseen ja sääntelytoimenpiteisiin.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, sosiaalisten normien muuttuminen, käyttäytymismallien muuttaminen, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, virallinen lastenhoito, tasapuoliset perhevapaajärjestelyt, joustavat työjärjestelyt, tasapuolinen koulujärjestelmä, mahdollisuus käyttää uusia teknologioita ja edistää naisten teknologiataitoja, vapaa ja oikeudenmukainen kauppa.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Mahdollisuuksien eriarvoisuus, edistyksen vastustus, osaamisen kohtaanto-ongelma, turvallisuusuhat, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Kansainvälisellä tasolla

Vuonna 2015 EU hyväksyi vuosiksi 2016–2020 EU:n toisen toimintasuunnitelman sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi ulkosuhteissa. Syyskuussa 2017 komissio käynnisti EU:n ja YK:n Spotlight Initiative -aloitteen, jonka tavoitteena on lopettaa naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta.

EU:n tasolla

Komissio hyväksyi vuonna 2015 strategisen toimintaohjelman sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi vuosina 2016–2019. Toimintaohjelma muodostaa kehyksen komission jatkuville toimille, joilla pyritään edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista. Siinä keskitytään seuraaviin viiteen painopistealueeseen: 1) edistetään naisten osallistumista työmarkkinoille sekä naisten ja miesten yhtäläistä taloudellista riippumattomuutta; 2) pienennetään sukupuolten palkka-, tulo- ja eläke-eroja; 3) edistetään naisten ja miesten tasa-arvoa päätöksenteossa; 4) torjutaan sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa; 5) edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia kaikkialla maailmassa. Lisäksi toimintaohjelmassa esitetään, että sukupuolten tasa-arvon näkökulma sisällytetään kaikkiin EU:n politiikkatoimiin ja rahoitusohjelmiin.

Jäsenvaltioiden tasolla

Tanska on yleensä menestynyt hyvin sukupuolten tasa-arvoa arvioitaessa. Tanskassa naiset työskentelevät yleensä kodin ulkopuolella ja tekevät uraa lasten kasvattamisen ohella, mitä tuetaan pitkillä vanhempainvapailta ja verovaroin tuetulla päivähoidolla. Myös tanskalaiset miehet hyötyvät sukupuolten tasa-arvosta. He viettävät perheensä kanssa enemmän aikaa kuin miehet monissa muissa maissa. Lapsen syntymän jälkeen vanhempainloma voidaan jakaa vanhempien kesken, ja lyhennettyjen työpäivien ansiosta isä usein hakee lapset päivähoidosta.

Alue-/paikallistasolla

Ranska otti aluevaaleissaan käyttöön menetelmän, jossa ehdokkaina ovat naisten ja miesten muodostamat parit ja äänet menevät naisten ja miesten muodostamille ryhmille. Näin taataan sukupuolten tasapuolinen edustus aluetasolla ja vakiinnutetaan päätöksentekoaosemien tasapuolinen jakautuminen, minkä ansiosta vastuutehtävät jakautuvat ja poliitikkojen mahdollisuudet sovittaa työ- ja yksityiselämä yhteen paranevat.

Yritystasolla

Saksalainen GründerRegio Me.V. on Euroopan sosiaalirahaston yhteisrahoittama aloite, jonka tavoitteena on tarjota naisyrityksille koulutusta, neuvontaa ja verkostoitumismahdollisuuksia Münchenissä. Sen kohderyhmänä ovat naiset, jotka palaavat työmarkkinoille kotiäitiyden jälkeen, sekä yli 50-vuotiaat naiset. GUIDE-hankeella on tuettu noin 5 000:tta naisyritystä, joista 56 prosenttia on perustanut oman yrityksen.

Kansalaisyhteiskunnan tasolla

”Career ROCKET” on kahden bulgarialaisen järjestön vetämä hanke, jonka puitteissa koulujen opettajia, johtajia ja opinto-ohjaajia on koulutettu ottamaan sukupuolten tasa-arvo huomioon kaikissa ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutuksen oppiaineissa antamalla tietoa naisten panoksesta luonnontieteisiin, teknologiaan, politiikkaan, historiaan, maantietoon, matematiikkaan, kirjallisuuteen, taiteisiin ja musiikkiin.

Varmistetaan veden saanti, kestäväpohjainen vesihuolto ja sanitaatio kaikille

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Vesi on yksi ihmisen perustarpeista. Vesi on myös tärkeä taloudellinen voimavara ja luonnon monimuotoisuutta, ilmastoa ja ekosysteemiä kannatteleva elementti. Vesiekosysteemien suojeleminen saasteilta ja hydromorfologisilta muutoksilta samoin kuin veden kestävä käyttö on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan täyttää nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet ja säilyttää maiden ja alueiden poliittinen vakaus. EU:ssa kattavalla vesipolitiikalla pyritään varmistamaan, että saatavilla on riittävästi hyvälaatuista vettä ihmisten ja ympäristön tarpeiden täyttämiseksi sääntelemällä vesivaroihin kohdistuvia paineita (maanviljelyä, teollisuutta, yhdyskuntajätevesiä), veden käyttöä (uimavesi, pohjavesi, juomavesi) ja integroidun vesivarojen hoidon avulla. EU:n kansalaisten suurella enemmistöllä on käytössään perussaniteettipalvelut ja pääsy vähintään toissijaisen jäteveden käsittelyn piiriin. Lisäksi EU:n kansalaiset nauttivat erittäin korkealaatuisesta juomavedestä. Kaupungistuminen, maatalouden hajakuormitus, teollisuus ja ilmastonmuutos aiheuttavat paineita, jotka vaikuttavat veden laatuun ja pitkän aikavälin vesiturvallisuuteen. Maailmanlaajuisesti EU edistää kaikkien mahdollisuuksia saada kestäväpohjaista vesihuoltoa ja sanitaatiota kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen sekä naapuruus- ja laajentumispolitiikkansa välityksellä.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Niiden ihmisten määrä, joilla ei ole kotitaloudessaan toimivia sanitaatiopalveluja**, on vähentynyt: vuonna 2007 heidän osuutensa EU:n väestöstä oli 3,2 prosenttia ja vuonna 2017 enää 2,0 prosenttia. **Toissijaisen jäteveden käsittelyn** piirissä olevien ihmisten määrä kasvoi vuosien 2010 ja 2015 välillä. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin eroja, ja joissain jäsenvaltioissa ongelmat ovat yhä merkittäviä. Uudeksi merkittäväksi saastetyypiksi ovat muodostuneet kaupunkien valumavedet ja rankkasateiden seurauksena sekaviemäreistä tulvivat suuret saastemäärät.
- Vuonna 2017 uimavesi osoittautui laadultaan erinomaiseksi 86,3 prosentissa **rannikolla sijaitsevista uimarannoista** ja 82,1 prosentissa **sisämaassa sijaitsevista uimarannoista**.
- **Euroopan jokivesien laatu** on parantunut huomattavasti vuosien 2000 ja 2014 välillä; Euroopan jokien fosfaattikertymät ovat vähenemässä.
- Eri alueilla saavutetusta edistyksestä huolimatta ainoastaan noin 40 prosenttia **pintavesistä** täytti hyvän ekologisen tilan kriteerit vuonna 2015. **Pohjaveden** tila on parempi: 74 prosenttia pohjavedestä täytti hyvän kemiallisen tilan kriteerit ja 89 prosenttia hyvän määrällisen tilan kriteerit. Vaikka maatalouden nitraattien aiheuttama pilaantuminen on vähentynyt viimeisen kahden vuoden aikana, ongelmaa ei ole vielä ratkaistu. Nitraatit ovat kaikkein yleisimpiä pilaavia aineita, jotka ovat syynä EU:n pohjaveden huonoon kemialliseen tilaan. Tämä on erityisen ongelmallista siksi, että pohjavesi on juoksevan pintaveden ohella tärkeä juomaveden lähde Euroopassa.
- **Vesistressi** on vähäistä suurimmassa osassa EU-maita mutta korkeaa muutamissa maissa, lähinnä Etelä-Euroopassa. Ilmiö on kuitenkin yleistymässä myös Länsi- ja Pohjois-Euroopassa.
- Vedenpuutteen vähentämiseksi kaikkien keskeisten alojen on käytettävä makeaa vettä tehokkaasti. **Vedenotto** on vähentynyt EU:ssa viimeisen vuosikymmenen aikana ja **vedenkäytön tehokkuus** lisääntynyt. **Keskimääräinen juomaveden käyttö** on vähentynyt viimeisten 20 vuoden aikana noin 200 litrasta henkilöä kohden päivässä noin 120 litraan.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 25 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 6 osalta yli 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista kolme on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Kaiken kaikkiaan EU:n odotetaan jatkavan edistymistään kestäväpohjaisessa vesihuollossa ja sanitaatiossa. Lähes kaikilla kansalaisilla on tulevaisuudessa hyvät mahdollisuudet saada vesipalveluja, joita ovat muun muassa juomaveden saanti ja jätevesien käsittely, ja sanitaatiopalveluja. Lisätoimia tarvitaan kuitenkin, jotta nämä palvelut voidaan taata täysimääräisesti kaikille EU:n kansalaisille ja varmistaa myös, että jätevesi käsitellään vaatimusten mukaisesti koko alueella ja että kaikissa vesimuodostumissa saavutetaan ”hyvä tila”. Uusiin huolta aiheuttaviin pilaaviin aineisiin, kuten mikromuoviin ja lääkkeisiin, olisi myös kiinnitettävä erityistä huomiota tulevina vuosina. Maatalouden hajakuormitusta on vähennettävä edelleen. Vedenkäytön tehokkuutta on lisättävä entisestään. Ilmastonmuutos ja sen kuivuutta ja tulvia pahentavat vaikutukset EU:n eri alueilla lisäävät tarvetta tehostaa vesivarojen hoitoa. Ilmastonmuutos lisää vesimuodostumiin kohdistuvaa vesistressiä lähinnä Etelä-Euroopassa mutta myös muilla Euroopan alueilla. Voimassa olevan vesilainsäädännön täytäntöönpano ja muun uuden lainsäädännön, kuten juomaveden ja veden uudelleenkäyttöön liittyvien ehdotusten, laatiminen auttavat vastaamaan näihin haasteisiin. Käynnissä oleva EU:n vesilainsäädännön arviointi/toimivuustarkastus auttaa määrittämään, onko lainsäädäntökehystä mukautettava, jotta asianomaiset kestävä kehityksen tavoitteet saavutetaan täysimääräisesti.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Käyttätymismallien muuttaminen, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yhteiskunnallinen paine luoda kestävä elintarvikejärjestelmä ja tehdä tuotantoketjuista kestäviä, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, digitalisaatio, paremmat maahavainnointitiedot hyödyntämällä asianmukaisia välineitä, kuten EU:n Copernicuksen maakartoituspalvelujen globaalia komponenttia, veden uudelleenkäytön lisääminen, tekoäly, esineiden internet, kiertotalous, monenvälisyys

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Köyhyys ja eroarvoiset mahdollisuudet, ilmastonmuutos, maatalouden hajakuormitus, kaupungistuminen, orgaaniset epäpuhtaudet, lääkeainejäämät, muovijäte, teollisuustuotanto, kotitalouspäästöt, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, kohtuuhintaisuus ja veden hinta.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU:ssa tehtävällä vesialan tutkimuksella ja innovoinnilla edistetään ratkaisujen löytämistä veteen liittyviin haasteisiin. Välimeren alueen tutkimus- ja innovointikumppanuus (PRIMA) on aloite, jonka puitteissa osoitetaan 494 miljoonaa euroa vedenpuutteeseen, maatalouteen ja elintarviketurvaan keskittyvien kysymysten tarkasteluun Välimeren alueella.

Kyproksessa kierrätetty vesi on lisääntyvä ja vakaa resurssi, jota käytetään muun muassa kasteluun ja suojana kuivuutta vastaan. EU:n rahastojen tuella on jo käynnistetty kaksi veden uudelleenkäyttöön tähtäävää hanketta Anthoupoliissa ja Larnakassa.

Puolassa Ala-Sleesian alueelle ollaan rakentamassa Racibórz Dolny tulvasuojeluallasta. Kattavan tulvasuojeluohjelman tavoitteena on tarjota suojaa Oderjoen tulvimiselta palauttamalla entiselleen Oderin jokilaakson luontainen kyky pidättää tulvavesiä ja joen tulva-alueen pengeriä.

Jätevedenpuhdistamot kaikkialla Euroopassa ovat alkaneet hyödyntää jätteeseen sitoutunutta energiaa ja muita resursseja vähentääkseen kulutustaan ja jopa tuottaakseen energiaa. Hyvä esimerkki tästä on Marselisborgissa (Tanskassa) toimiva Aarhus Vand -jätevedenpuhdistamo, joka tuottaa yli 150 prosenttia tarvitsemastaan energiasta investoimalla tehokkaaseen teknologiaan.

Malta kannustaa paikallisyhteisöjä parantamaan vesihuoltoa ja sanitaatiota. Vesipiirien suunnittelukierroksella varmistetaan yhteisöjen ja sidosryhmien korkea osallistumisaste, sillä tiettyjä toimenpiteitä koskevat päätökset edellyttävät eri ryhmien etujen tasapainottamista.

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

Varmistetaan edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

EU on EU 2020 -strategian energia- ja ilmastotavoitteiden suhteen nyt oikealla tiellä, jotta voidaan varmistaa turvallinen, kohtuuhintainen ja puhdas energia kaikille EU:n kansalaisille. Uusiutuvan energian käytössä ja energiatehokkuudessa on jo saavutettu vakaata edistystä, ja EU jatkaa määrätietoisesti siirtymistä puhtaaseen energiaan. EU:n siirtyminen fossiilisiin polttoaineisiin perustuvasta energijärjestelmästä vähähiiliseen ja digitaaliseen kuluttajakeskiseen energijärjestelmään on toteutumassa käytännössä. Kasvihuonekaasupäästöjen irrottaminen bruttokansantuotteen kehityksestä on jatkunut pääasiassa innovoinnin ansiosta. Myöskään energiankulutus ei enää lisääntynyt samassa tahdissa kuin talouskasvu. Energiantuotannon ja -kysynnän maailmanlaajuisilla muutoksilla on merkittävä vaikutus geopolitiikkaan ja teollisuuden kilpailukykyyn. Tämä asettaa merkittäviä haasteita, mutta luo samalla ainutlaatuisia mahdollisuuksia. EU haluaa tässä yhteydessä vahvistaa globaalia johtoasemaansa puhtaaseen energiaan siirtymisessä sekä taata energiaturvallisuuden kaikille kansalaisilleen. Energiaunionin avulla EU pyrkii tarjoamaan turvallista, kohtuuhintaista, kestävä ja puhdasta energiaa kaikille EU:n kansalaisille ja yrityksille. Ulkosuhteiden alalla uudessa kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa keskitytään lisäämään kohtuuhintaisten, uudenaikaisten, luotettavien ja kestävien energiapalvelujen saatavuutta, uusiutuvan energian hyödyntämistä ja energiatehokkuustoimia sekä edistämään ilmastonmuutoksen torjuntaa. EU on edelläkävijä kestävä kehitystä tukevien yksityisen sektorin investointien edistämiseksi rahoitusta yhdistävillä välineillään, joita ovat EU:n ulkoinen investointiohjelma ja sähköistämisen rahoittamista koskeva aloite. Myös naapuruus- ja laajentumispolitiikalla myötävaikutetaan tähän.

PÄÄSUUNTAUKSET

- Euroopassa vallitsevana suuntauksena on **talouskasvun** ja energiapanoksen ja **siihen liittyvien kasvihuonekaasupäästöjen** välisen **kytköksen purkaminen**. Vuosien 1990 ja 2017 välillä kasvihuonekaasupäästöjen määrä väheni 22 prosenttia samalla kun BKT kasvoi 58 prosenttia. EU:ssa sekä energian tuottavuus että energiankulutuksen kasvihuonekaasuintensiteetti ovat parantuneet lähes jatkuvasti vuodesta 2000.
- EU pyrkii saavuttamaan asettamansa tavoitteen, jonka mukaan **energiatehokkuutta** olisi parannettava 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Vuosina 2005–2016 primäärienergian kulutus laski EU:ssa 9,9 prosenttia ja energian loppukulutus 7,1 prosenttia.
- EU on saavuttamassa tavoitteensa, jonka mukaan vuonna 2020 **uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian** osuus energian kokonaisloppukulutuksesta on 20 prosenttia. Uusiutuvan energian käyttö on lisääntynyt EU:ssa jatkuvasti viimeisen vuosikymmenen aikana: 9,0 prosentista 17 prosenttiin energian kokonaisloppukulutuksesta vuosina 2005–2016. Kasvun tärkeimpiä syitä ovat ennakoitava EU:n sääntelykehys, tehokkaammat teknologiat, uusiutuviin energialähteisiin liittyvien teknologioiden supistuvat kustannukset ja markkinalähtöisempi tuki.
- EU on energian tarpeen täyttämiseksi yhä riippuvainen **polttoaineen tuonnista EU:n ulkopuolelta**. EU:n tuontiriippuvuus on pysynyt lähes muuttumattomana 53,6 prosentissa vuosina 2006–2016, kun taas energiantuotanto väheni 14 prosenttia samalla aikavälillä. Myös primäärienergian kulutus väheni tasaisesti noin 10 prosenttia samalla aikavälillä.
- EU on parantanut **kohtuuhintaisen energian saatavuutta**. Se, että ihmisillä ei ole varaa pitää asuntoaan riittävän lämpimänä, on käynyt viime vuosina harvinaisemmaksi. Vuonna 2017 EU:n väestöstä 8,1 prosenttia ilmoitti, että heillä ei ollut mahdollisuuksia saada kohtuuhintaista energiaa, mikä on 2,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2007.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 26 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 7 osalta yli 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista seitsemän on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU jatkaa edistymistään kohtuuhintaisen, luotettavan, kestävä ja uudenaikaisen energian takaamiseksi kaikille EU:n tasolla sovitun kunnianhimoisen sääntelykehysten pohjalta. Vuoteen 2030 mennessä EU:n tärkeimpiä tavoitteita on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 40 prosenttia, tuottaa vähintään 32 prosenttia energiasta uusiutuvista energialähteistä ja lisätä energiatehokkuutta vähintään 32,5 prosenttia. Näin luodaan pohja perinpohjaiselle yhteiskunnalliselle muutokselle, joka johtaa puhtaaseen ja kestäväan energiatulevaisuuteen. Energiainfrastruktuurien kehittämistä tuetaan vastaisuudessakin Verkkojen Eurooppa -välineen kautta. Uuden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä on ehdotettu energiaan, liikkuvuuteen ja ilmastoon keskittyvää intensiivistä tutkimus- ja innovointiohjelmia, jolle myönnettäisiin määrärahoja 15 miljardia euroa. Kaiken kaikkiaan vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä varten ehdotettu ilmastotoimien 25 prosentin valtavirtaistamistavoite merkitsisi sitä, että joka neljäs euro käytettäisiin ilmastokysymyksiin, mikä on tärkeää myös energia-alan kannalta. Energiaunionin toteuttamiseksi tarvitaan jatkuvaa sitoutumista, myös kansalaisyhteiskunnan ja sidosryhmien aktiivista vuoropuhelua, sillä niiden panos ja sitoutuminen vaikuttavat keskeisesti energiakäänteen onnistumisessa.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Käyttätymismallien muuttaminen, valistuneet, suojatut ja voimaantuneet kuluttajat, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, ennakoiva politiikka oikeudenmukaisen siirtymän takaamiseksi, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, uudet liiketoimintamahdollisuudet, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet, resurssiverotus, esineiden internet, koulutus, digitalisaatio, tekoäly ja uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, vähähiilinen kiertotalous, vähäpäästöinen ja päästötön liikkuvuus, selviytymiskykyiset yhteiskunnat, monenvälisyys.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Digitalisaatiosta johtuva energiankulutuksen kasvu, vaihtelevat energian hinnat, jatkuva riippuvuus fossiilisista polttoaineista ja niille myönnettävät tuet, käyttätymismallien muuttumattomuus, politiikkatoimien täytäntöönpanon hidastuminen, julkisten ja yksityisten investointien vähäisyys, digitaalinen kahtiajako, ilmastonmuutos, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, keski- ja vähätuloisille siirtymästä aiheutuvat suhteellisesti suuremmat kustannukset.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU ehdotti toukokuussa 2017 Energiaa Afrikalle -strategiaa antaakseen uutta vauhtia Afrikan ja EU:n kumppanuudelle. EU on sitoutunut edistämään julkisia ja yksityisiä investointeja kestäväan energiaan Afrikassa, erityisesti ulkoisen investointiohjelman yhteydessä, ja syventämään strategisia liittoutumisia ja strategista yhteistyötä.

Energiaunionin perustamisesta on muodostunut komissiolle keskeinen painopiste. On hyväksytty aloitteita energiaunionin toteuttamiseksi. Etenkin vuoden 2016 puhtaan energian säädöspaketti johtaa kilpailukykyisempään, uudenaikaisempaan ja puhtaampaan energijärjestelmään, joka rakentuu kolmen keskeisen tavoitteen ympärille: energiatehokkuuden asettaminen etusijalle, maailmanlaajuisen johtoaseman saavuttaminen uusiutuviissa energialähteissä ja kohtuullisten sopimusehtojen tarjoaminen energian kuluttajille.

Vuonna 2013 yli 40 alankomaista organisaatiota (paikallis- ja valtionhallintoja, yrityksiä, työntekijä- ja ympäristöjärjestöjä) allekirjoitti kestäväa kasvua koskevan energiasopimuksen, jonka tavoitteena on lisätä uusiutuvien energialähteiden osuutta 5,8 prosentista 16 prosenttiin vuosina 2015–2023. Sopimuksessa asetetaan myös tavoitteita siirtymiseksi päästöttömiin ajoneuvoihin. Vuoteen 2035 mennessä kaikkien uutena myytyjen autojen olisi oltava päästöttömiä ja vuoteen 2050 tultaessa kaikkien liikenteessä olevien autojen olisi oltava päästöttömiä.

Budapest on sopimuspuolena kaupunginjohtajien ilmastopimuksessa. Kyse on EU:n rahoittamasta aloitteesta, joka kokoaa yhteen alueita ja kaupunkeja, jotka ovat sitoutuneet panemaan täytäntöön EU:n ilmasto- ja energiatavoitteet. Vuodesta 2011 yksi Budapestin kuuluisimmista kylpylöistä, Szechenyi, lähellä sijaitseva eläintarha ja paikallinen kaukolämpöyhtiö ovat muodostaneet kumppanuuden, jolla vähennetään hiilipäästöjä ja pienennetään energialaskua. Szechenyin kylpylävesi kierrätetään Budapestin eläintarhaan siten, että sillä tuotetaan lämmintä ilmaa noin 26 rakennukseen, joissa elää noin 350 eläinlajia ja 500 kasvia.

Vuonna 2008 Jelgavaan (Latvia) perustettu energiayhtiö Fortum Jelgava uudisti kaupungin lämpöverkoston korvaamalla kaupungin kaasulämpövoimalan uudella biomassaa hyödyntävällä yhteistuotantolaitoksella, joka toimii hakkeella. Kaupungin kaukolämpöjärjestelmä on lähes täysin siirtynyt fossiilisten polttoaineiden käytöstä paikallisesti tuotettuun uusiutuvaan luonnonvaraan eli puuhun.

Uusiutuvat energiayhteisöt ovat yksiköitä, joiden välityksellä kansalaiset ja/tai paikalliset viranomaiset omistavat uusiutuvan energialähteen tuotannon tai osallistuvat sen tuotantoon ja/tai käyttävät sitä. Näitä aloitteita on EU:n laajuisesti 2 500, ja niillä on ollut suuri merkitys energiakäänteen käynnistämässä EU:ssa. Tällaisten aloitteiden paikallinen ankkuroituminen ja omistajuus lisäävät uusiutuvia energialähteitä, varsinkin tuulivoimaa, koskevien hankkeiden sosiaalista hyväksyttävyyttä. Niiden ansiosta myös kustannukset vähenevät, sillä käyttöön saadaan tarkoitukseen sopivimmat paikat.

Edistetään kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoisia työpaikkoja

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

EU:n toipuminen talouskriisistä on tukenut työllisyyden vakaata kasvua. Investointien taso on elpynyt lähes kriisiä edeltäneelle tasolle ja julkinen talous kohenee, joskin elpymisen uhkaa heikettä. Talouden laajeneminen ei kuitenkaan hyödytä samalla tapaa kaikkia kansalaisia ja jäsenvaltioita: etenkin työttömyys on vielä korkeaa joissakin maissa. Investointien ja tuottavuuden kehityksestä päätellen voitaisiin tehdä vielä enemmän elpymisen edistämiseksi ja sen eteen, että siirryttäisiin kestävämpään talouskasvuun ottaen huomioon väestönmuutokseen ja digitalisaatioon liittyvät pitkän aikavälin haasteet. Julkisen talouden kestävyuden varmistamiseen tähtäävien jatkuvien toimien rinnalla EU edistää edelleen koulutukseen, osaamiseen, tutkimukseen ja kehittämiseen ja rakenneuudistuksiin suunnattuja investointeja, joiden tavoitteena on lisätä liiketoimintaympäristön sekä tuote- ja työmarkkinoiden tehokkuutta. Euroopan investointiohjelma on omiaan houkuttelemaan yksityisiä investointeja EU:n talouden strategisille aloille. Työmarkkinoiden kehittämiseen tähtäävillä rakenneuudistuksilla ja sosiaalipoliittisilla toimilla olisi autettava työntekijöitä hankkimaan taidot, joita tarvitaan vihreään talouteen siirtymiseksi, ja edistettävä parempia mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille ja yhtäläisiä oikeuksia työelämässä, oikeudenmukaisia työoloja sekä kestäviä ja riittäviä sosiaalisen suojelun järjestelmiä. Niiden avulla olisi myös edistettävä työn tuottavuutta ja sitä kautta palkkojen nousua. Ottamalla työmarkkinaosapuolet mukaan uudistusten suunnitteluun ja toteuttamiseen voidaan parantaa uudistusten omistajuutta, vaikutuksia ja toteutusta. Kansainvälisellä tasolla EU:n tavoitteena on luoda osallistavaa ja kestäväää kasvua sekä ihmisarvoisia työpaikkoja ja edistää työntekijöiden oikeuksia ja ihmisoikeuksia. Esimerkkejä näihin tavoitteisiin liittyvästä ulkoisesta toiminnasta ovat kehityspoliittikkaa koskeva eurooppalainen konsensus, EU:n ulkoinen investointiohjelma, ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2015–2019 sekä EU:n naapuruus- ja laajentumispoliittikan puitteissa toteutetut toimet. EU:n kauppapolitiikalla edistetään kansainvälisiä työelämän perusnormeja ja ihmisoikeuksia. Kansainvälisiin ohjeisiin perustuvat vastuulliset liiketoimintakäytännöt ovat monien EU:n politiikkatoimien, myös kauppapolitiikan, perustana.

PÄÄSUUNTAUKSET

- EU:n kansalaisten **elintaso** on keskimäärin parempi kuin kaksi vuosikymmentä sitten. Vuosina 2002–2017 kokonaistuotannon kasvu henkilöä kohden on ollut keskimäärin 1,1 prosenttia vuodessa. Viime aikoina EU:n talous on laajentunut kaikkein nopeimmin sen jälkeen kun kriisi alkoi vuonna 2008: kokonaistuotannon kasvu nousi 2,2 prosenttiin vuonna 2017.
- Vuonna 2017 **kokonaisinvestoinnit** suhteessa BKT:hen olivat EU:ssa 20,8 prosenttia finanssikriisin aiheuttaman voimakkaan supistumisen jälkeen. Ne ovat kasvaneet noin 1,3 prosenttia vuodesta 2013 alkaen. Euroopan investointiohjelman odotetaan luovan 1,4 miljoonaa työpaikkaa ja kasvattavan EU:n BKT:tä 1,3 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.
- **Työn tuottavuus** on jossain määrin lisääntynyt, mutta sen kasvu on edelleen jäljessä taantumaa edeltäneestä kehityksestä.
- **Työmarkkinoille osallistuminen** lisääntyy tasaisesti kaiken aikaa, ja osallistumisaste nousi 73,4 prosenttiin vuonna 2017. Kasvu johtuu ennen muuta ikääntyneiden työntekijöiden ja naisten aktiivisemmasta osallistumisesta. Kokonaistyöllisyys on saavuttanut uuden ennätyslukeman: 239 miljoonaa työntekijää. Kokoaikaisten työpaikkojen määrä on noussut 2,3 miljoonalla ja osa-aikatyöntekijöiden määrä pysynyt ennallaan. Vuoteen 2015 mennessä yksinomaan ympäristöliiketoiminnan alalla työllisyys on noussut

47,3 prosenttia vuodesta 2000. **Pitkäaikaistyöttömyys** on edelleen vähenemässä, mutta sen osuus kokonaistyöttömyydestä on yhä hieman alle puolet. **Nuorisotyöttömyys**, joka saavutti 23,8 prosentin huipun vuonna 2013, laski 16,8 prosenttiin vuonna 2017. Vuonna 2017 EU:n työntekijöistä 7,7 prosenttia työskenteli vasten tahtoaan **määräaikaisissa työsuhteissa**, mikä on 57,7 prosenttia kaikista määräaikaistyöntekijöistä. Tämä osuus on kasvanut hieman viimeisen vuosikymmenen aikana. Vastentahtoinen **osa-aikatyö** koskettaa etenkin naisia. Sen osuus kaikesta osa-aikatyöstä EU:ssa kasvoi 25,6 prosentista vuonna 2008 29,6 prosentin huippulukemaan vuonna 2014, minkä jälkeen se väheni 26,4 prosenttiin vuonna 2017.

- **Työssäkäyvien köyhien** osalta 9,6 prosenttia työssäkäyvistä oli vuonna 2017 myös vaarassa vajota köyhyyteen. Tämä luku on vakiintunut viimeisten neljän vuoden aikana, joskin osuus on suurempi kuin vuonna 2008 (8,5 prosenttia).

SIIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 17 EU:n jäsenvaltiota on saanut kestävä kehityksen tavoitteen nro 8 osalta vähintään 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista yhdeksän on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU:n on varmistettava korkea kokonaistyöllisyysaste luomalla laadukkaita työpaikkoja, joilla edistetään siirtymistä kestäväan kehitykseen, erityisesti naisille, nuorille, ikääntyneille, vammaisille, muuttajille ja marginalisoituneille yhteisöille. Näin autettaisiin varmistamaan EU:n sosiaalisen hyvinvointimallin riittävyys ja kestävyys väestön ikääntyessä ja tuottavuuden kasvaessa hitaasti. Vaikka investoinnit EU:n talouteen kasvavat myös vastaisuudessa, niitä on tuettava jatkuvasti pullonkaulojen poistamiseksi. EU:n vähenevä työikäinen väestö ja taloudellisen painoarvon hiipuminen vaikuttavat sen asemaan maailman talousjärjestyksessä. Digitalisaatiolla ja väestönkehityksellä on vaikutusta sekä tulevaisuuden kasvuun että työmarkkinoiden kehitykseen. Tästä syystä on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota EU:n suhteelliseen etuun, joka liittyy korkealuokkaiseen koulutukseen sekä tutkimukseen ja innovointiin kohdistuviin lisäinvestointeihin, joilla on edistettävä sosiaalista osallisuutta ja ympäristön kestävyttä. Siirtyminen kiertotalouteen jatkuu samoin kuin pakkotyön ja ihmiskaupan kitkemiseen tähtäävät toimet.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Täydennys- ja uudelleenkoulutus, digitalisaatio, tutkimus ja innovointi, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yhteiskunnallinen paine tehdä tuotantoketjuista kestäviä, tekoäly, uudet teknologiat, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet, vähähiilinen kiertotalous, yhteisötalous ja yhteisötalouden ekosysteemien kehittäminen, painopisteenä selviytymiskykyiset yhteiskunnat, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa, tutkimus ja innovointi

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Tuottavuuden vähäinen kasvu, osaamisen kohtaanto-ongelma, uusien digitaalitekniologioiden hidas leviäminen ja teknologisten muutosten vaikutus työntekijöihin ja määrättyihin aloihin, sosiaalinen eriarvoisuus, alueelliset erot, väestörakenteen muutoksen vaikutukset sekä muuttoliikkeen ja pakkomuuton rooli, ympäristön tilan heikkeneminen ja ilmastonmuutos, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin, vaikeudet mitata tuottavuutta yhä aineettomammaksi muuttuvassa taloudessa, työmarkkinoiden segmentoituminen ja työpaikkojen epävarmuus, digitaalinen kahtiajako, tietosuoja, työ- ja yksityiselämän yhtensovittaminen

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Euroopan investointiohjelma eli niin sanottu Junckerin suunnitelma on ollut suuri menestys investointiympäristön edistämisen kannalta. Heinäkuussa 2018 investointiohjelmaan liittyvä Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR-rahasto) saavutti alkuperäisen 315 miljardin euron investointitavoitteen, ja joulukuuhun 2018 mennessä liikkeelle saatujen lisäinvestointien arvo oli 371 miljardia euroa kaikkialla EU:ssa vuodesta 2015. Rahaston avulla on jo tuettu yli 750 000:ta työpaikkaa. Tämä luvun odotetaan kasvavan 1,4 miljoonaan työpaikkaan vuoteen 2020 mennessä. Yli 850 000 pientä ja keskipuurta yritystä (pk-yritystä) hyötyy paremmista mahdollisuuksista saada rahoitusta. Ainakin 40 prosentilla infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan ESIR-määrärahoista tuetaan hankkeiden osa-alueita, joilla myötävaikutetaan ilmastotoimiin Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti.

Tšekissä alettiin vuonna 2017 soveltaa suurempaa joustavuutta työtuntien ja vapaiden ja niiden suunnittelun suhteen; vahvistettiin työehtosopimusneuvottelua; muutettiin sopimusoikeutta; tehtiin muutoksia joukkoyhtiöjärjestelmään; tehtiin muutoksia etätöitä koskeviin säännöksiin ja lujitettiin työn ja yksityiselämän yhteensovittamiseen liittyviä välineitä, kuten kotona työskentelyä.

Gentin kaupungissa (Belgia) hyödynnetään säännöllisesti Euroopan sosiaalirahaston varoja, joilla tuetaan pakolaisten ja romanien pääsyä työmarkkinoille. Esimerkiksi Labour Team IEM -hankkeen (2015–2017) avulla romaneille tarjottiin räätälöityä ohjausta. Tärkeimpänä tavoitteena oli auttaa ainakin 190:tä EU:n sisäistä muuttajaa, erityisesti romaneja, pääsemään työmarkkinoille. Hanketta jatketaan vuosina 2018–2019 Euroopan sosiaalirahaston tuella.

Euroopan investointipalkki myöntää 7,5 miljoonan euron lainan (Euroopan strategisten investointien rahaston takaamana) Greenfiber International SA -yritykselle, jotta se voi rahoittaa Romaniassa toteutettavan kiertotaloushankkeen. Hankkeen avulla tuetaan 280 kokoaikaisen työpaikan luomista, ja sen avulla kerättyjen ja käsiteltyjen jätteiden määrä kasvaa yli 50 000 tonnilla vuosittain.

Portugalissa perustettiin vuonna 2014 kansallisten kansalaisyhteiskunnan kattojärjestöjen muodostama koalitio, jonka päämääränä oli valmistella yhteinen kanta YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan. Koalitiot järjestivät kansallisia kuulemisia, verkkokyselyitä ja paikallisia työpajoja, joissa keskusteltiin YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan, muun muassa tavoitteeseen nro 8, liittyvistä odotuksista.

Rakennetaan kestäväää infrastruktuuria sekä edistetään kestäväää teollisuutta ja innovaatioita

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Liikenne-, energia- ja digitaalialan tehokas infrastruktuuri on keskeisen tärkeä EU:lle, jossa kansalaiset ja yritykset voivat kaikilta osin hyötyä vapaasta liikkuvuudesta ja sisämarkkinoista sekä riittävästä sosiaalisista infrastruktuureista. Tästä syystä muun muassa Euroopan laajuisissa liikenne-, energia- ja digitaalialan verkoissa otetaan yhdennetyllä tavalla huomioon sietokykyisten, kestävien, saumattomien ja innovatiivisten infrastruktuurien tarve. Investoinnit avaruusinfrastruktuuriin ovat myös strateginen haaste. EU:n teollisuus on vahvaa, ja se on säilyttänyt monilla aloilla johtoasemansa maailmanmarkkinoilla. EU helpottaa siirtymistä älykkääseen, innovatiiviseen ja kestävään teollisuuteen, josta koituu etuja kaikille kansalaisille. Samalla kun EU:n BKT kasvaa, kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt vähenevät, mikä kannustaa purkamaan päästöjen ja kasvun kytköksen. EU:n politiikkatoimilla pyritään lisäämään teollisuuden edellytyksiä harjoittaa toimintaansa vastuullisella ja kestäväällä tavalla, luoda työpaikkoja, edistää EU:n kilpailukykyä, edistää investointeja puhtaisiin ja digitaalisiin teknologioihin ja niihin liittyvää innovointia ja puolustaa niitä EU:n alueita ja työntekijöitä, joihin teollinen muutos vaikuttaa eniten. Se, että EU painottaa tutkimukseen ja innovointiin kohdistuvia investointeja ja digitalisaatiota, luo lisää työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia, mikä auttaa EU:ta kilpailemaan maailmanlaajuisesti. Maailmanlaajuisesti EU on tutkimukselle ja innovoinnille avoimin alue, mutta parannuksia on vielä tehtävä kehittämisen ja tulosten levittämisen alalla, eivätkä innovaatiot aina muunnu uusiksi markkina- ja kasvumahdollisuuksiksi. Elinkeinoelämän investointeja tutkimukseen ja innovointiin on lisättävä, sillä nykyisellään niiden osuus on ainoastaan 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä jää jälkeen Kiinan (1,6 prosenttia), Yhdysvaltojen (2 prosenttia) ja Japanin (2,6 prosenttia) luvuista. Digitalisaatio tekee osaltaan mahdolliseksi siirtymisen vähähiiliseen kiertotalouteen ja -yhteiskuntaan. Kehityspolitiikkaa koskevalla eurooppalaisella konsensuksella tuetaan kansainvälisesti korkealaatuisten, sietokykyisten ja ilmastoystävällisten infrastruktuurien suunnittelua, rakentamista ja toimivuutta, jotta voidaan edistää kaikkien mahdollisuuksia käyttää niitä yhdenvertaisesti ja kohtuuhintaan ja edistää kasvua, kauppaa ja investointeja. Myös naapuruus- ja laajentumispolitiikalla myötävaikutetaan tähän alaan.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Valmistusteollisuus**, jonka osuus EU:n viennistä on kaksi kolmasosaa, työllistää 36 miljoonaa ihmistä (viidesosa EU:n työpaikoista) ja luo osaltaan edellytyksiä EU:n kansalaisten korkealle elintasolle.
- Teollisuuden prosesseista ja tuotteiden käytöstä peräisin olevien **kasvihuonekaasujen** määrä on vähentynyt yli 17 prosentilla vuosina 2000–2016. Tätä parannusta vahvistaa myös teollisuuden energiankulutuksen väheneminen 17 prosentilla vuosina 2000–2016.
- **Investoinnit tutkimukseen ja kehittämiseen**: EU:n osuus koko maailman tutkimus- ja kehitysinvestoinneista on 20 prosenttia, ja se tuottaa kolmanneksen kaikista korkealaatuisista tieteellisistä julkaisuista. Eurooppa on johtoasemassa monilla teollisuuden aloilla, kuten lääke-, kemikaali-, koneenrakennus- ja muotiteollisuudessa. Vuonna 2016 kaksi tutkimukseen ja kehittämiseen eniten rahaa käyttävää tahoja olivat yrityssektori (65 prosenttia) ja korkeakoulutusala (23 prosenttia). Julkisyhteisöjen sektorin osuus oli puolestaan 11 prosenttia.
- **Patentihakemusten** määrä EU:ssa lisääntyi huomattavasti ennen kriisiä, ja kehitys on sen jälkeen polkenut paikallaan.

- **Yritysten yhteiskuntavastuu:** EU:n yrityksistä 77 prosenttia sisällyttää yhteiskuntavastuun raportointiinsa, ja monet niistä ovat kärkiasemassa yritysten yhteiskuntavastuun / vastuullisten liiketoimintatoimien ja kestävä kehityksen tavoitteiden yhdistämisessä.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 10 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 9 osalta vähintään 73 pistettä sadasta. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin suuria eroja. Jäsenvaltioista 10 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU johtaa siirtymistä kestäväan ja osallistavaan teollisuuteen. Taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristöön liittyvät muutokset kiihtyvät samoin kuin robotiikkaan, esineiden internetiin, tekoälyyn ja energijärjestelmiin liittyvät läpimurrot. Tietotekniikan mahdollistama automaatio muuttaa perinteisiä valmistusprosesseja ja työn luonnetta. Teollisuus yhdentyy entistä tiiviimmin globaaleiksi arvoketjuiksi, joissa on vahvat palvelukomponentit. Uudet liiketoimintamallit mullistavat perinteisiä markkinoita. Innovointi itsessään ja arvonmuodostus muuttuvat perusteellisesti, sillä uuden sukupolven kuluttajat odottavat tuotteiden yhteiskehittelyä ja niiden liitettävyyttä verkkoihin sekä tuotteiden suorituskyvyn mittaamista reaaliaikaisesti. Tiedosta tulee uusi kilpailukykyä määrittävä tekijä. Raaka-aineiden kysyntä kasvaa. Kun luonnonvaroista on yhä suurempi puute ja ilmastonmuutoksesta tulee yhä konkreettisempaa todellisuutta, kestävien tuotteiden, kierrätyskulutuksen sekä päästöttömyyden tai vähäisten päästöjen kysyntä kasvaa räjähdysmäisesti ja ekoinnovointia tarvitaan. Eurooppa lisää investointeja tutkimukseen ja innovointiin sekä sietokykyiseen infrastruktuuriin, muun muassa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman eli EU:n tutkimuksen ja innovoinnin seuraavan puiteohjelman kautta.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, tekoäly, esineiden internet, täydellinen digitalisointi, hiilineutraali yhteisö- ja kiertotalous, painopisteenä selviytymiskykyiset yhteiskunnat, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, vastuullinen ja kestävä kaivosteollisuus ja mineraalien hankinta, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet, joukkorahoitus ja koulutus, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Julkisen sektorin ja elinkeinoelämän vähäiset investoinnit, myös tutkimukseen ja innovointiin, arvoketjujen muutokset, osaamisen kohtaanto-ongelma, muutokset maailmanlaajuisessa kysynnässä, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, sosiaalinen eriarvoisuus, ikääntyvät yhteiskunnat, ilmastonmuutos ja luonnonvarojen kasvavaan kysyntään liittyvät ympäristöriskit, kaupunki- ja maaseutualueiden välinen kuilu.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Kansainvälisellä tasolla

Galileo- ja EGNOS-satelliittinavigointiohjelmat tarjoavat lisääntyneen tarkkuutensa ja luotettavuutensa ansiosta parempaa paikannus- ja ajanmääritystietoa, millä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia moniin EU:ssa tuotettuihin, ihmisten päivittäin käyttämiin palveluihin ja tuotteisiin, joita ovat muun muassa autojen navigointilaitteet, matkapuhelimet sekä hätäapupalvelut. Maapallon tilan seurantaan käsittelevä ryhmä edistää ympäristön seurantaan liittyviä sovelluksia kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ilmastotoimia koskevan Pariisin sopimuksen tueksi.

EU:n tasolla

Euroopan laajuisessa verkossa otetaan huomioon liikenne-, energia- ja digitaalialan sietokykyisten, kestävien, saumattomien ja innovatiivisten infrastruktuurien tarve. Niiden avulla on tarkoitus varmistaa kaikkien EU:n alueiden yhteenliitettävyys ja edistää näin kansalaisten osallisuutta kaikkialla EU:ssa. Infrastruktuuri rakennetaan sellaiseksi ja sitä mukautetaan niin, että se kestää ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä ja niin, että sen avulla voidaan samalla edistää osallisuutta ja innovointia sekä työpaikkojen luomista.

Jäsenvaltioiden tasolla

Ruotsi on EU:ssa innovoinnin kärkimaa, jossa yksityiset ja julkiset investoinnit tutkimukseen ja kehittämiseen ovat tuntuvia ja patenttihakemuksia tehdään paljon. Lisäksi maassa on runsaasti innovatiivisia pk-yrityksiä ja suuri osuus työpaikoista keskittyy tietointensiivisiin toimintoihin. Myös investoinnit valmistusteollisuuteen ovat kasvaneet EU:n keskiarvoa nopeammin, ja teollisen tuotannon energiatehokkuus on erittäin korkea.

Alue-/paikallistasolla

Teollisuuden nykyaikaistamista koskeva temaattinen älykkään erikoistumisen foorumi tarjoaa sellaisille alueellisille hallintoviranomaisilla, joilla on keskenään samankaltaisia älykkään erikoistumisen painopistealueita, mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä kunkin keskinäisen osaamisen pohjalta, jakaa infrastruktuuria, laajentaa toimintaa vaikutuksen lisäämiseksi ja kehittää yhteisiä investointihankkeita.

Yritystasolla

Euroopan strategisten investointien rahasto on auttanut virolaista yritystä tuottamaan ultrakondensaattoriksi kutsutun energianvarastointilaitteen, joka on sata kertaa tavallista akkua tehokkaampi ja kestää miljoona latauskertaa. Yritys on kerännyt 15 miljoonaa euroa Saksaan rakennettavaa tuotantolaitosta varten. Tarkoituksena on tuottaa vuosittain miljoonia uusia ultrakondensaattoreita.

Vähennetään eriarvoisuutta maiden sisällä ja välillä

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Eriarvoisuus on köyhyyden tavoin moniulotteinen käsite. Se kattaa niin hyvinvointitulosten kuin mahdollisuuksien eriarvoisuuden, esim. tulojen eriarvoisuuden ja sosiaalisen suojelun epätasaisen saatavuuden, sekä eriarvoisuuden periytymisen sukupolvelta toiselle. Mahdollisuuksien eriarvoisuus on tulojen eriarvoisuuden merkittävä taustatekijä. EU:ssa on tapahtunut tulotasojen lähentymistä, ja useimmissa jäsenvaltioissa elintaso on kriisin jäljiltä nousussa. Sitä mukaa kuin Euroopan taloudet ovat vahvistuneet, huoli talouskasvun osallistavuudesta on kuitenkin lisääntynyt. Tulojen eriarvoisuus on viime vuosina tasaantunut EU:n tasolla, mutta se on edelleen huomattava. Syrjäytyneet ja haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät, kuten vammaiset, maahanmuuttajat, etniset vähemmistöt (mm. romanit), kodittomat sekä syrjäytyneet vanhukset ja lapset kärsivät erityisesti eriarvoisuuden ilmenemismuodoista. Heidän sosioekonominen osallisuutensa on edelleen vajavaista. Eriarvoisuus voi heikentää talouskasvua ja makrotalouden vakautta ja pahimmillaan rapauttaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna suuri eriarvoisuus EU:n kumppanimaisissa haittaa edistymistä useimpien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Maailmanlaajuinen eriarvoisuus voi myös paisuttaa EU:hun suuntautuvia muuttovirtoja. Komissio on reagoinut viimeaikaisiin haasteisiin muuttoliikkeen alalla pyrkimällä toteuttamaan välittömiä toimia ja luomaan vankan ja kriisinkestävän järjestelmän tulevaisuutta varten. Muuttoliikevirtojen kestävä hallinnointi on olennaisen tärkeää. EU:n ulkoinen toiminta, sen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, kehitys yhteistyö-, laajentumis- ja naapuruuspolitiikka mukaan lukien, sekä EU:n kauppaa- ja investointipolitiikka auttavat kaikki ratkomaan eriarvoisuuden syitä Euroopan ulkopuolella. Esimerkiksi kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus edistää ”ketään ei unohdeta” -ajattelua ja sitouttaa toimiin, joilla vähennetään hyvinvointitulosten eriarvoisuutta ja tuetaan yhtäläisiä mahdollisuuksia.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Käytettävissä olevat tulot:** Taloudelliset erot EU-maiden välillä ovat ajan myötä kaventuneet. Kotitalouksien käytössä olevat korjatut reaali bruttotulot henkeä kohti ovat kasvaneet valtaosassa jäsenvaltioita. Vuonna 2017 ne olivat keskimäärin 4,4 prosenttia yli kriisiä edeltäneen tason (2008). EU:n jäsenvaltioiden tulotasot ovat lähentyneet jonkin verran, kun käytettävissä olevat tulot matalamman tulotason jäsenvaltioissa, kuten Romaniassa, Bulgariassa ja Puolassa, ovat kasvaneet nopeammin kuin tulot EU:ssa keskimäärin.
- **Tulojen eriarvoisuus:** Vuonna 2017 rikkaimpien kotitalouksien (20 % kaikista) osuus tuloista oli EU:ssa keskimäärin 5,1 kertaa suurempi kuin köyhimpien kotitalouksien (20 % kaikista) eli edelleen suurempi kuin ennen kriisiä (4,9 vuonna 2009). Suhdeluku on kuitenkin pienempi kuin vuonna 2016 (5,2), mikä kertoo siitä, että tilanne EU:n jäsenvaltioissa on tulojen eriarvoisuuden osalta hieman kohentumassa. Eriarvoisuuden tasaantumista on havaittavissa myös jäsenvaltioiden sisällä, kun tarkastellaan tuloasteikon alapäässä olevan väestönosan (40 % koko väestöstä) osuutta tuloista. Se oli 21,2 prosenttia vuosina 2008 ja 2012, hieman vähemmän eli 20,9 prosenttia vuonna 2016 ja uudestaan 21,2 prosenttia vuonna 2017.
- **Mahdollisuuksien eriarvoisuus:** Mahdollisuuksien eriarvoisuudesta puhuttaessa keskeinen tekijä on vanhempien sosioekonomisen aseman vaikutus lasten koulutustasoon. Kansainvälisessä oppimistulosten arviointiohjelmassa (PISA) vuonna 2015 tehdyn tutkimuksen mukaan EU:ssa sosioekonomiselta taustaltaan heikoimmassa asemassa olevista oppilaista 33,8 suoriutui luonnontieteissä heikosti, kun vastaava luku parhaiten toimeentulevien ikäryhmässä oli vain 7,6 prosenttia. Jäsenvaltioiden välillä oli suuria eroja.

- **Kehitysapu:** EU antaa maailmanlaajuisesti eniten kehitysapua eli yli 50 prosenttia kaikesta kehitysavusta. Näin se vähentää eriarvoisuutta maailmassa myös tätä kautta. EU:n kehityksmaille myöntämä kokonaisrahoitus, jossa yhdistyvät julkisen ja yksityisen sektorin rahoituslähteet, on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2001. Vuosittain kasvua on siis ollut keskimäärin 6,4 prosenttia.

SIIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 13 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 10 osalta vähintään 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 11 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät varmistamaan, että kasvu EU:ssa on osallistavaa ja kestävä, koska se on eriarvoisuuden vähentämisen välttämätön ennakkoodellytys. Keinovalikoimaan kuuluvat tehokas, tuloksellinen ja tarkoituksenmukainen sosiaalinen suojelu ja siihen liittyvät tukipalvelut, hyvä koulutus, joka tarjoaa kaikille yhtäläiset mahdollisuudet, sekä toimivat työmarkkinat, joita tuetaan vaikuttavalla työmarkkinapolitiikalla. Näin eriarvoisuutta voidaan vähentää ei pelkästään jäsenvaltioiden välillä vaan myös huomattavassa määrin niiden sisällä. Teknologista kehitystä, varsinkin tekoälysovellusten yleistymistä, on hallittava viisaasti digitaalisen kahtiajaon välttämiseksi. Muuttoliikkeen osalta on selvää, ettei yhdenkään EU-maan voida olettaa selviytyvän massiivisesta muuttopaineesta ilman apua. EU aikoo vähentää sääntöjenvastaisen muuttoliikkeen kannustimia entisestään, pelastaa ihmishenkiä, turvata ulkorajat, toteuttaa tiukkaa yhteistä turvapaikkapolitiikkaa ja laillista maahanmuuttoa koskevia politiikkoja sekä auttaa laillisesti maahan tulleita ja pakolaisia integroitumaan EU:n työmarkkinoille ja eurooppalaiseen yhteiskuntaan. EU:n ulkoisella toiminnalla puututaan jatkossakin eriarvoisuuteen Euroopan ulkopuolella.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, hyvinvointijärjestelmä (esim. verotus, sosiaalisen suojelun ja osallisuuden järjestelmät, työmarkkinapolitiikka, asuntopolitiikka, terveydenhoito, lastenhoito, koulutus- ja osaamistaso ja elinikäinen oppiminen), liikenne ja digitaalinen saatavuus keinona torjua eriarvoisuuden alueellista ulottuvuutta, petosten ja korruption torjunta, kestävä rahoitus, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Mahdollisuuksien eriarvoisuus, ikääntyvät yhteiskunnat, kotitalouksien kokoonpanon muutos (esim. yhden hengen taloudet), hyvinvointierot, ilmastonmuutos, ympäristön tilan heikkeneminen, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus edistää ”ketään ei unohdeta” -ajattelua ja sitouttaa toimiin, joilla vähennetään hyvinvointitulosten eriarvoisuutta ja tuetaan yhtäläisiä mahdollisuuksia. EU:n kauppaja investointipolitiikan tavoitteena on maksimoida kauppaetuuksien sekä kauppaja investointisopimusten potentiaali luoda työpaikkoja, taata korkea työsuojeulun taso ja edistää investointeja kumppanimaissa, varsinkin kehitysmaihin kuuluvissa kumppanimaissa, ja siten vähentää eriarvoisuutta.

Monet Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin 20 periaatteesta liittyvät yhtäläisten mahdollisuuksien turvaamiseen, oikeudenmukaisuuteen sekä osallisuuteen työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa. Pilaria täydentää sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu, jonka avulla voidaan seurata suuntauksia ja saavutuksia eri puolilla EU:ta. Talouspolitiikan EU-ohjausjakso on yksi pilarin tärkeimmistä täytäntöönpanovälineistä. Sitä on tehostettu entisestään ottamalla painopisteiksi sosiaalinen oikeudenmukaisuus, eriarvoisuuden torjunta ja entistä osallistavampi kasvu. Koheesiopolitiikan avulla EU edistää sosiaalista osallisuutta ja torjuu köyhyyttä ja syrjintää.

Kyproksen vero- ja etuusjärjestelmillä puututaan nykyään tehokkaammin tulojen eriarvoisuuteen. Niiden uudelleenjakovaikutukset ovat kriisin puhjettua lähes kaksinkertaistuneet (vuosina 2009–2016). Esimerkiksi vuonna 2014 Kyproksella otettiin käyttöön vähimmäistulon takaava järjestelmä, joka myös kannustaa työntekoon. Näyttäisi siltä, että järjestelmän avulla köyhyyttä ja eriarvoisuutta on saatu vähennettyä merkittävästi, ja se on osaltaan vahvistanut sosiaalista turvaverkkoa.

Tšekissä Brnon kaupungissa toteutettava pilottihanke, jossa asunto pyritään järjestämään perheille ennen muita hakijoita, on osoitus kaupungin johdon päättäväisyydestä puuttua kodittomuuteen yhteistyössä paikallisten kumppaneiden kanssa. Hankkeessa osoitetaan kunnallinen asunto 50 romanija muulle perheelle sekä tarjotaan tilapäismajoitusta ja muita ratkaisuja kodittomuuden eri muotoihin. Hankkeen pohjalta on laadittu vuodet 2018–2025 kattava toimintasuunnitelma perheiden kodittomuuden poistamiseksi Brnossa.

La Bolsa Social on Espanjan ensimmäinen joukkovaikutteinen pääomafoorumi. Se on tarkoitettu investoijille ja yrityksille, jotka tavoittelevat myönteistä yhteiskunnallista vaikutusta. Se tuo yhteen sosiaalivaikutteisia investoijia ja yrityksiä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. La Bolsa Social on rahoittanut 10:tä sosiaali- ja ympäristövaikutteista yritystä 1,8 miljoonalla eurolla. Niistä viisi on erikoistunut vammaisten elämän helpottamiseen tiedonsaantiin, sosiaaliseen elämään ja julkisiin tiloihin liittyvissä asioissa.

Ruotsalaisessa hankkeessa ”Bröd i Bergslagen” hiljattain maahan saapuneille siirtolaisille tarjottiin perinteisen leivänleivonnan kurssuja ja ammattikoulutusta kotoutumiskeinona. Siinä vuoropuhelun lähtökohtana käytettiin fyysistä toimintaa, jonka aikana koulutetut vapaaehtoiset kannustivat osallistujia keskustelemaan keskenään.

Tehdään kaupungeista ja yhdyskunnista osallistavia, turvallisia, selviytymiskykyisiä ja kestäviä

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Euroopan kaupungeissa tiivistyvät tämän päivän taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät haasteet. Yli 70 prosenttia EU:n kansalaisista asuu kaupunkialueilla ja noin 85 prosenttia EU:n BKT:stä tuotetaan kaupungeissa. Kaupungit ja yhteisöt ovat eurooppalaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun kannalta avainasemassa, koska ne toimivat talous- ja yhteiskuntakehityksen ja innovoinnin keskuksina. Ne houkuttelevat ihmisiä monipuolisen koulutus-, työpaikka-, viihde- ja kulttuuritarjontansa vuoksi. EU:n kaupungeilla on kuitenkin haasteita, joista voidaan mainita ainakin muuttopaine, sosiaalinen syrjäytyminen, ruuhkat, asuntopula, rapistuva infrastruktuuri ja ilmansaasteet. Kaupungit ovat myös erityisen alttiita ilmastonmuutoksen ja luonnonkatastrofien vaikutuksille. Komission, jäsenvaltioiden ja Euroopan kaupunkien yhteisenä tehtävänä on vahvistaa eurooppalaisten ja kansallisten poliitikkojen kaupunkiulottuvuutta. YK:n uuden kaupunkikehitysohjelman mukaisesti EU parantaa kaupunkiympäristön sietokykyä ehkäisemällä katastrofeja ja ilmastoon liittyviä riskejä ja ratkoo kaupunkien haasteita aiempaa koordinoitummin. Kansainvälisellä tasolla Euroopan kehitysyhteistyö-, ulko- ja turvallisuus-, laajentumis- ja naapuruuspolitiikoilla pyritään parantamaan kaupunkien elinoloja. Kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa korostetaan tarvetta panostaa kaupunkeihin ja paikallisviranomaisiin, jotka ovat tärkeitä toimijoita pyrittäessä saavuttamaan kestävä kehityksen tavoitteet.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Yhdyskuntajätteen kierrätysaste** kasvoi kaikkiaan 11,0 prosenttiyksikköä vuodesta 2007 vuoteen 2016.
- **Asumisen laatu** on parantunut EU:ssa viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana. Niiden ihmisten osuus, joiden asuinoloissa on perustavanlaatuisia puutteita, laski vuosina 2007–2017 EU:ssa 4,8 prosenttiyksikköä; vuonna 2017 heidän osuutensa oli 13,1 prosenttia väestöstä.
- Kaupungissa asuvilla on paremmat mahdollisuudet käyttää **julkista liikennettä**. Heistä vain 9,7 prosenttia ilmoitti suurista tai erittäin suurista liikkumisongelmista, kun luku maaseudulla oli 37,4 prosenttia.
- Huomattavia **ilmansaastekertymiä** on edelleen, mutta altistuminen pienhiukkaspäästöille väheni lähes 20 prosenttia vuosina 2010–2015.
- **Keinotekoisien maanpeitteen pinta-ala** kasvoi vuosina 2009–2015 asukasta kohden laskettuna 6 prosenttia. Koska Eurooppa on yksi maailman kaupungistuneimmista maanosista, maaperän huonontumisen estämiseksi tarvitaan lisätoimia.
- Euroopan kaupunginjohtajien yleiskokouksen laatimiin toimintasuunnitelmiin osallistuvat **paikallis- ja alueviranomaiset** onnistuivat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 23 prosenttia ja energian loppukulutusta 18 prosenttia, ja ne jatkavat työtä paikallisen energiantuotannon osuuden nostamiseksi 19 prosenttiin kaikesta käytetystä energiasta vuoteen 2020 mennessä.

SIJOTUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 23 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 11 osalta vähintään 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 10 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Kaupungeissa asuvan väestön osuuden ennustetaan nousevan Euroopassa hieman yli 80 prosenttiin vuoteen 2050 mennessä. EU:n ja sen jäsenvaltioiden kaikki hallintotasot tekevät kansalaisjärjestöjen, yritysten ja tutkijoiden kanssa yhteistyötä luodakseen jatkuvasti kehittyvän kaupunkiympäristön, joka vastaa tulevaisuuden tarpeisiin. Eurooppalaiset kaupungit houkuttelevat jatkossakin ihmisiä, koska ne tarjoavat paremmat työllistymismahdollisuudet, korkeamman elämänlaadun ja sosiaalipalveluja. Jotta voidaan varmistaa yhdessä asumisen sujuminen, eurooppalaiset kaupungit tekevät sidosryhmien kanssa osallistavaa työtä kaikilla tasoilla muun muassa asumiseen, energiaan, liikkuvuuteen, veteen, ilmastoon, köyhyyden torjuntaan, eriarvoisuuteen, kiertotalouteen, selviytymiskykyyn ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Eurooppalaisista kaupungeista tulee älykkäitä kaupunkeja, joissa digitaali- ja televiestintätekniikkaa hyödyntämällä perinteisiä verkostoja ja palveluja voidaan tehostaa kansalaisten ja yritysten hyväksi.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Älykäs erikoistuminen, kaupunkikumppanuudet, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka (esim. yhteistyöhön perustuva kaupunkihallinto ja sidosryhmäfoorumit), kestävä kaupunkiliikkuvuuden suunnitelmat, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, digitalisaatio, tekoäly ja uudet teknologiat, yhteisötalous, vähäpäästöinen joukkoliikenne, aktiivinen liikkuvuus (kävely ja pyöräily) ja sitä tukeva infrastruktuuri, tutkimus ja innovointi, vähäpäästöiset rakennukset, kaupunkiviljely, kaupunkien viheralueet.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Ympäristön tilan heikkeneminen ja ilmastonmuutos, saasteet, ikääntyvät yhteiskunnat, rikollisuus ja turvallisuusuhat, petokset ja korruptio, sosiaalinen eriarvoisuus, kasvavat asumiskustannukset.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Kehitysyhteistyön alalla komissiolla on uusi lähestymistapa EU:n yhteistyöhön kolmansien maiden kaupunkien ja paikallisviranomaisten kanssa. Sen mukaisesti EU:n ulkoinen tuki keskitetään kaupunkien suunnitteluun, rahoitukseen ja hallintoon.

Toukokuussa 2016 julkaistiin EU:n kaupunkiagenda ja siihen kuuluva Amsterdamin julkilausuma. Kyseessä on uusi monitasoinen työskentelytapa, joka edistää yhteistyötä jäsenvaltioiden, kaupunkien, komission ja muiden sidosryhmien välillä. Yhteistyön tavoitteena on tukea kasvua, asuinkelpoisuutta ja innovointia Euroopan kaupungeissa sekä tunnistaa sosiaalisia haasteita ja pyrkii ratkaisemaan ne. Kaupunkiagendan avulla pyritään parantamaan elämänlaatua kaupunkialueilla keskittymällä konkreettisiin painopisteisiin tarkkaan määriteltyjen kumppanuuksien puitteissa.

Irlannissa tällä hetkellä vallitseva asuntopula johtuu osittain asuntorakentamisen romahtamisesta. Irlannin hallitus julkaisi vuonna 2016 toimintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on torjua kodittomuutta ja vauhdittaa kaikkien asumismuotojen tarjontaa. Suunnitelma sisältää viisi pääpilaria, joilla puututaan kodittomuuteen, vauhditetaan sosiaalista asuntotuotantoa, rakennetaan lisää uusia asuntoja, parannetaan vuokra-asuntomarkkinoita ja hyödynnetään olemassa olevaa asuntokantaa.

Saksassa Nordrhein-Westfalenin osavaltiossa käynnistetyssä ”Global Nachhaltige Kommune” -hankkeessa 15:lle erikokoisten kaupunkien ja maaseutupaikkakuntien paikallisviranomaiselle annetaan systemaattista apua kestävän kehityksen tavoitteisiin perustuvan strategian laatimisessa. Strategian avulla pyritään ratkaisemaan paikallistason haasteet kestäväällä tavalla. Lähestymistapa on omaksuttu myös muissa Saksan osavaltioissa.

Suur-Porton alueella Portugalissa toimiva monikunnallinen jäteyhtiö LIPOR vastaa yhdyskuntajätteen huollosta, talteenotosta ja käsittelystä toiminta-alueeseensa kuuluvissa kunnissa. LIPOR on muun muassa investoinut entiseen kaatopaikkaan perustamalla alueelle kunnostustöiden jälkeen seikkailupuiston. Puisto tarjoaa tilat leikkimiseen, vapaa-ajan viettoon ja koulutukseen.

Virolainen kansalaisjärjestö Urban Laboratory tekee työtä kestävien ja osallistavien kaupunkien kehittämiseksi. Urban Laboratory neuvoo paikallisviranomaisia, esittelee uusia suuntauksia Virossa ja kasvattaa ihmisten tietoisuutta asuinympäristöstä.

Varmistetaan kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Kestävän kulutuksen ja tuotannon tavoitteena on pienentää Euroopan ympäristöjalanjälkeä muuttamalla tapoja, joilla tuotamme, jakelemme ja kulutamme tavaroita ja käytämme resursseja. EU:sta halutaan resurssitehokas, vihreä ja kilpailukykyinen vähähiilinen talous, ja se on viime vuosina edistynyt tässä tavoitteessa. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta kulutuksen ja tuotannon kestävyys on kuitenkin EU:ssa edelleen merkittävä haaste, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan jatkuvaa ponnistelua kaikilla tasoilla. EU:n lähestymistapana on edistää resurssitehokkuutta ja samalla vähentää ympäristövaikutuksia siirtymällä kiertotalouteen, jossa tuotteiden, materiaalien ja luonnonvarojen arvo pyritään säilyttämään taloudessa mahdollisimman pitkään ja jätteen ja saasteiden määrä pyritään minimoimaan. Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma vuodelta 2015 sisältää 54 toimea, jotka kattavat kaikki tuote- ja materiaalikierroksen vaiheet (tuotanto, kulutus, jätetuolto, uusioraaka-ainemarkkinat, innovaatiot ja investoinnit, seuranta), ja viisi painopistealuetta (muovit, elintarvikkejäte, kriittiset raaka-aineet, rakennus- ja purkujäte sekä biomass ja biopohjaiset tuotteet). Vuoteen 2018 mennessä yli 85 prosenttia toimista oli jo toteutettu, ja jäljellä olevatkin käynnistetty. Vuonna 2017 perustettiin Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorum, jonka puitteissa yrityksiä, viranomaisia ja muita sidosryhmiä kannustetaan jakamaan tietämystä ja esittelemään hyviä käytäntöjä. EU:n ruokahävikki- ja ruokajätefoorum perustettiin puolestaan vuonna 2016. EU:n kaupunkiagendan puitteissa on sovittu kumppanuudesta, jonka puitteissa tarkastellaan tätä asiaa ja tehdään toimintaehdotuksia siitä, miten kaupungit voivat siirtyä kiertotalouteen. Vuonna 2018 uudistetulla EU:n biotalousstrategialla tuetaan EU:n teollisen perustan nykyaikaistamista ja vahvistamista ottamalla käyttöön uusia arvoketjuja sekä vihreämpiä ja kustannustehokkaampia teollisia prosesseja. Ulkoisessa toiminnassaan EU edistää toimitusketjujen vastuullista hallintaa sekä oikeudenmukaisia ja eettisiä kaupan alan järjestelyjä osana arvopohjaista kaupan alan agendaansa. Myös EU:n kehitysyhteistyö-, laajentumis- ja naapuruuspolitiikan toimissa korostetaan kestävä kulutuksen ja tuotannon tärkeyttä.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Taloukasvun ja luonnonvarojen kulutuksen välisen kytköksen purkamista** voidaan mitata EU:n resurssien ja energian tuottavuudella. Vuodesta 2001 resurssien tuottavuus EU:ssa on parantunut 36,4 prosenttia (2017) ja energian tuottavuus 29,2 prosenttia (2016), eli tuotoksia (BKT:llä mitattuna) on syntynyt enemmän materiaalin-/energiankulutusyksikköä kohden.
- **Jätteen määrä** EU:ssa laski vuosina 2004–2016 tärkeimpiä mineraalijätteitä lukuun ottamatta 6,5 prosenttia. **Kierrätysaste** kasvoi EU:ssa vuosina 2004–2014 hieman (53:sta 55 prosenttiin) ja kierrätetyn aineen käyttöaste eli talteenotetusta jätteestä peräisin olevien materiaalien osuus materiaalien kokonaiskulutuksesta nousi 8,3:sta 11,7 prosenttiin.
- EU:n talous on riippuvainen muualta maailmasta peräisin olevista raaka-aineista. Yli 60 prosenttia EU:n fyysisestä kokonaistuonnista on raaka-aineita.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 11 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 12 osalta yli 60 pistettä sadasta. Keskiarvoltaan tämä on kestävä kehityksen tavoitteiden osalta EU:n jäsenvaltioiden toiseksi huonoin sijoitus.

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Euroopan on jatkossakin panostettava kestävään tuotantoon ja kulutukseen, koska sen omat aineelliset resurssit ovat melko rajalliset ja materiaalitoimituksiin muualta kohdistuu paineita. Erityistä huomiota on kiinnitettävä malmeihin ja kriittisiin raaka-aineisiin, joilla on suuri arvo ja joiden tuonnista Eurooppa on erityisen riippuvainen. Samoin on panostettava raskaisiin ja energiaintensiivisiin materiaaleihin, kuten sementtiin, alumiiniin, teräkseen ja muovisiin, koska ne auttavat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Huomiota on kiinnitettävä myös aloihin, joilla resurssien käytöllä on erityisen suuri ympäristövaikutus (esim. veden käytön, saastumisen, ilmanlaadun ja ravinteiden osalta). Tällaisia ovat muun muassa elintarvikejärjestelmät ja tekstiilit. EU:n tarkistetun jätelainsäädännön ja elintarvikejätettä koskevan EU:n toimintasuunnitelman ansiosta EU pystyy vähentämään vuosittain syntyvän elintarvikejätteen määrää; maailmanlaajuisena tavoitteena on puolittaa elintarvikejätteen määrä vuoteen 2030 mennessä. Jätelainsäädännön myötä kierrätysaste nousee oikeudellisesti sitovaan 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Monien pakkausmateriaalien osalta päästään vieläkin parempaan tulokseen. Huomiota on kiinnitettävä kierrätysasteen kasvattamisen lisäksi kierrätyksen laadun parantamiseen, resurssien käytön ja jätteiden syntymisen vähentämiseen paremman tuotesuunnittelun avulla sekä systeemiin lähestymistapoihin, joilla tuotteet ja materiaalit pyritään pitämään käytössä ja siten tuottamaan arvoa taloudessa. Kierrätysmateriaalien osuutta uusissa tuotteissa, varsinkin muovituotteissa, on lisättävä.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Käyttäytymismallien muuttaminen, yhteiskunnallinen aktiivisuus, yhteiskunnallinen paine tehdä tuotantoketjuista kestäviä, kumppanuudet ja osallistava politiikka, koulutus, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, ennakoiva politiikka oikeudenmukaisen siirtymän takaamiseksi, tekoäly, uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, yhteisö- ja kiertotalous, biotalous, digitalisaatio, kestävä rahoitus, verotuksen uudistaminen (esim. resurssien käytön ja saastuttamisen verottaminen), vihreät hankinnat, älykkäät kaupungit, esineiden internet, avoin ja oikeudenmukainen kauppa.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Vakiintuneet kulutus- ja tuotantotavat, alojen/alueiden vastustus niillä perinteisesti harjoitetun taloudellisen toiminnan menettämisen pelosta, sääntely-ympäristön hidas muuttuminen, taloudellisten kannustimien puute.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU:n ”Vaihda vihreään” -lippulaiva-aloite kokoaa yhteen EU-maiden ja kumppanimaiden hallitukset ja sidosryhmät edistämään kestävien kulutus- ja tuotantotapojen käyttöönottoa yksityisellä sektorilla.

EU otti vuonna 2018 käyttöön uudet jätehuollon säännöt, joiden mukaan kaikkien jäsenvaltioiden on vuoteen 2030 mennessä käytettävä uudelleen tai kierrätettävä 60 prosenttia yhdyskuntajätteestään ja 70 prosenttia pakkausjätteestään ja vuoteen 2035 mennessä vähennettävä kaatopaikalle vietävän jätteen osuus alle 10 prosenttiin. Uusilla säännöillä jäsenvaltiot veloitetaan ensimmäistä kertaa ottamaan käyttöön elintarvikejätteen ehkäisyohjelmia, vähentämään elintarvikejätteen määrää ja seuraamaan elintarvikejätetilanteen kehittymistä ja raportoimaan siitä.

Ruotsissa hiljattain annetussa lakiehdotuksessa alennetaan korjaustöistä kannettavaa arvonlisäveroa ja myönnetään veronalennus niihin liittyvistä työvoimakustannuksista. Näin vähennetään kuluttajalle laitteiden korjaamisesta aiheutuvia kustannuksia ja kannustetaan heitä korjauttamaan vialliset laitteet sen sijaan, että ostaisivat uuden.

Slovenian pääkaupungissa Ljubljanassa on perustettu EU:n rahoituksen avulla alueellinen jätehuoltokeskus, jonka integroidun jätejärjestelmän piiriin kuuluu 37 kuntaa. Sen jälkeen, kun maa liittyi EU:hun, jätteiden erilliskeräystä ja kierrätystä on tehostettu pääkaupungissa niin, että kaatopaikalle päätyvän jätteen määrä on vähentynyt 59 prosenttia. Myös jätteiden syntyminen ehkäisemiseen ja uudelleenkäyttöön on investoitu: Ljubljana tuottaa nykyään EU:n keskiarvoon verrattuna 41 prosenttia vähemmän jätettä asukasta kohden, ja se on luopunut suunnitteilla olleiden kahden uuden jätteenpolttolaitoksen perustamisesta.

UMICORE on muuntautunut 20 vuodessa belgialaisesta kaivosalan yrityksestä maailmanlaajuiseksi materiaalitekniikkaan ja kierrätykseen erikoistuneeksi yhtiömäksi, jolla on 10 000 työntekijää ja 10,4 miljardin euron liikevaihto sekä investointeja Belgian lisäksi Bulgariassa, Alankomaissa ja Ranskassa. Yritys soveltaa kiertotalousmallia, jossa sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta kerätään talteen arvokkaat metallit ja kriittiset raaka-aineet.

Vuonna 2017 Euroopan ruokapankkien keskusjärjestö (FEBA) toimitti yhdessä jäsenpankkien kanssa 44 700 hyväntekeväisyysjärjestölle päivittäin 4,1 miljoonaa ateriaa edelleen jaettaviksi. Niistä pääsi osallisiksi 8,1 miljoonaa ihmistä. Toimintaa harjoitetaan tiiviissä yhteistyössä elintarvikealan toimijoiden kanssa, jotta saadaan talteen muutoin jätteenä päätyvät elintarvikkeet ja voidaan toimittaa ne hädänalaisille.

Toteutetaan kiireellisiä toimia ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten torjumiseksi

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Ilmastonmuutos on yksi sukupolvemme suurimmista maailmanlaajuisista haasteista. Sen torjuminen edellyttää maailmanlaajuisia toimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. EU on ollut eturintamassa kansainvälisissä aloitteissa, joiden tavoitteena on maailmanlaajuinen ilmastopimus. EU on yhdessä muun kansainvälisen yhteisön kanssa sitoutunut pysäyttämään maapallon lämpötilan nousun reilusti alle 2 celsiusasteeseen esiteolliseen tasoon verrattuna ja jatkamaan ponnisteluja nousun rajaamiseksi 1,5 asteeseen. Nämä Pariisin ilmastopimukseen kirjatut tavoitteet perustuvat hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin puitteissa tehtyyn tieteelliseen tutkimukseen. EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä ja vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä (vuoden 1990 tasoon verrattuna). Tässä vaiheessa näyttää siltä, että se saavuttaa vuotta 2020 koskevan päästötavoitteen, ja vuoden 2030 tavoitteen saavuttamiseen tarvittava lainsäädäntö, muun muassa kunnianhimoiset säädökset energiatehokkuudesta ja uusiutuvasta energiasta, on jo annettu. Vuodesta 2013 alkaen EU:n strategialla ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on tuettu toimia, joilla parannetaan ilmastonmuutoksen sietokykyä EU:ssa. EU:n on kuitenkin tehtävä enemmän saavuttaakseen Pariisin sopimuksen tavoitteet ja vähennettävä merkittävästi riippuvuuttaan fossiilisista polttoaineista, joita tuetaan edelleen tuntuvasti. Komissio esitti marraskuussa 2018 vuoteen 2050 ulottuvan strategisen visionsa vauraasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta. Siinä korostetaan sitä, kuinka kaikkien alojen ja politiikkojen on osaltaan tuettava tätä siirtymää. Kansainvälisellä tasolla EU ottaa ilmastotavoitteet aktiivisesti huomioon ulko- ja turvallisuus-, kehitys yhteistyö-, laajentumis- ja naapuruuspolitiikassaan. Ilmastonmuutoksen torjunta sisältyy myös kauppaa ja kestävästä kehityksestä käsitteleviin lukuihin, jollaiset EU sisällyttää uuden sukupolven kauppaa- ja investointisopimuksiinsa, sekä näkökantoihin, joita se esittää maailman merkittävistä talouksista koostuvan G20-ryhmän tapaamisissa.

PÄÄSUUNTAUKSET

- EU on onnistunut **purkamaan talouskasvun ja kasvihuonekaasupäästöjen välisen kytköksen**: vuosina 1990–2017 EU:n yhteenlaskettu BKT kasvoi 58 prosenttia ja kasvihuonekaasupäästöt vähenivät kaikkiaan 22 prosenttia vuoden 1990 tasoon verrattuna. Jäsenvaltioitasolla kasvihuonekaasupäästöjen kehityksessä on ollut suuria eroja vuodesta 1990 lukien: osa jäsenvaltioista on vähentänyt päästöjä lähes 60 prosenttia, kun taas muutamassa ne ovat kasvaneet.
- **Energiankulutuksen kasvihuonekaasuintensiteetti** – toisin sanoen päästöt kulutettua energiayksikköä kohden – laski 12,1 prosenttia vuosina 2000–2016.
- EU pyrkii saavuttamaan vuoteen 2020 asetetun **energiatehokkuustavoitteen, joka on 20 prosenttia**. Vuosina 2005–2016 primäärienergian kulutus laski EU:ssa 9,9 prosenttia ja energian loppukulutus 7,1 prosenttia. Vuosina 1980–2016 **säähän ja ilmastoon liittyvien tappioiden** määrä jäsenvaltioissa oli yhteensä 410 miljardia euroa vuoden 2016 arvoina.
- Fossiilisia polttoaineita tuetaan edelleen tuntuvasti. Niiden tuotantoon ja kulutukseen myönnettiin EU:ssa vuosina 2014–2016 arviolta 112 miljardia euroa vuositasolla.
- EU:n tavoitteena on nostaa **ilmastoon liittyvät menot** 20 prosenttiin nykyisessä **EU:n monivuotisessa talousarviossa**, joka kattaa vuodet 2014–2020, ja se on ehdottanut tavoitteen kasvattamista vähintään 25 prosenttiin vuosina 2021–2027.

- Niiden jäsenvaltioiden määrä, joilla on kansallinen **ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva strategia**, nousi 15:stä 25:een vuosina 2013–2018. Muissa jäsenvaltioissa strategiaa valmistellaan. Arvioiden mukaan kaikista EU:n kaupungeista 26 prosentilla ja yli 150 000 asukkaan kaupungeista 40 prosentilla oli vuonna 2018 paikallistason sopeutumis suunnitelma.
- EU ja sen jäsenvaltiot ovat **maailman suurimmat ilmasto-rahituksen myöntäjät**: vuonna 2017 EU, Euroopan investointipankki ja jäsenvaltiot myönsivät 20,4 miljardia euroa kehitysmaalle ilmastonmuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumiseen. Vuoteen 2013 verrattuna määrä on kaksinkertaistunut, ja sen osuus maailmanlaajuisesta rahoituksesta on noin puolet.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 22 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 13 osalta yli 80 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista viisi on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU aikoo jatkossakin johtaa ilmastotalkeitä ja uskoo saavuttavansa tavoitteensa vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 päästötasoon verrattuna. Komissio esitti syksyllä 2018 Pariisin ilmastopimuksen mukaisen ehdotuksen strategisesta visiosta, jolla EU:ssa päästään kasvihuonekaasupäästöjen osalta nollassa vuoteen 2050 mennessä. Komissio esitti kokonaisvaltaisen kuvan siitä, miten Euroopan taloudesta saadaan nykyaikainen, kilpailukykyinen, kestävä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempi kaikille eurooppalaisille niin, että ketään ei unohdeta. EU:n on säilytettävä johtoasemansa ilmastotoimissa ja kannustettava maailman eniten saastuttavia maita sitoutumaan kunnianhimoisempiin tavoitteisiin, jotka ulottuvat vuotta 2030 pidemmälle. Tässä yhteydessä prioriteettina on tehostaa maailmanlaajuisia toimia, joilla torjutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Myös katastrofiriskin vähentäminen sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen pysyvät asialistan kärjessä. EU jatkaa yhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla, kuten Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä ja Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Puhdas energia ja vähäpäästöinen/päästötön liikkuvuus, vähähiilinen kiertotalous, biotalous ja kestävät tuotantoketjut, käyttäytymismallien muuttaminen, osallistava politiikka, ennakoiva politiikka oikeudenmukaisen siirtymän takaamiseksi, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, innovatiivinen ja kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, vihreät hankinnat, verotuksen uudistaminen (esim. resurssien käytön ja saastuttamisen verottaminen), koulutus, vihreä digitalisaatio, tekoäly ja uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, selviytymiskykyiset yhteiskunnat, monenvälisyys, ympäristöliiketoiminnan käynnistäminen.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Julkisten ja yksityisten investointien riittämättömyys, geopolittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin, sosiaalinen eriarvoisuus, digitalisaatiosta johtuvat energiankulutuksen kasvu ja negatiiviset ympäristövaikutukset, ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden tuhon jatkuminen, sääntely-ympäristön hidas muuttuminen.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU:n maailmanlaajuinen ilmastonmuutosliittouma (GCCA+) pyrkii parantamaan politiikasta käytävää vuoropuhelua ja tukemaan kehitysmaita ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Paikallisviranomaisilla on ilmastonmuutoksen torjunnassa keskeinen asema, koska ne ovat kansalaisia lähimpänä oleva hallintotaso. EU:n kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirja yhdistää tuhansia paikallishallintoja, jotka ovat vapaaehtoisesti sitoutuneet toteuttamaan EU:n ilmasto- ja energiatavoitteita. Se on myös merkittävä tavalla lisännyt paikallistason ymmärrystä siitä, että ilmastonmuutoksen vaikutuksiin täytyy valmistautua. Ihmisten ja omaisuuden suojelun kannalta ratkaisevassa asemassa ovat paikallistason toimet, joilla parannetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen vaikutuksista selviämistä.

Ranska on velvoittanut yli 20 000 asukkaan kunnat (joiden yhteenlaskettu asukasmäärä on 90 prosenttia maan väestöstä) laatimaan paikalliset ilmastosuunnitelmat, joissa on käsiteltävä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Vuonna 2018 noin 75 prosenttia Ranskan kunnista oli laatinut ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tähtäävän suunnitelman ja noin 55 prosenttia sopeutumis suunnitelman. Luvut ovat 2–5 kertaa korkeammat kuin maissa, joissa asiasta ei ole säädetty kansallisella tasolla.

Geoterminen voimala Prelogissa, Kroatianssa, pystyy hyödyntämään geoterminen suolaliuoksen koko energiapotentiaalin: termisen veden lämmön ja kvivierikaasujen (esim. metaani) sisältämän vesiliukoisen energian ansiosta lämmöntuotannosta ei synny juuri lainkaan kasvihuonekaasupäästöjä. Se voi toimia mallina geotermaalisten resurssien kestäväälle hyödyntämiselle Euroopassa ja muualla maailmassa.

HYBRIT (Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology) on kolmen suuren ruotsalaisyrityksen vuonna 2016 käynnistämä hanke. Siinä raudan tuotantoprosessista pyritään tekemään lähes kasvihuonekaasupäästötön poistamalla rautamalmin sisältämä happi vetykaasulla (kivihiilestä valmistettavan) kaksin sijaan.

Euroopan solidaarisuusjoukot ovat EU:n aloite, jossa voidaan vuoteen 2020 mennessä käyttää yli 40 miljoonaa euroa yhteisökeskeisten vapaaehtoistyömahdollisuuksien tarjoamiseen nuorille ilmastotoimien ja ympäristön alalla. Yksi esimerkki on Vänö Vänner -hanke Suomessa. Siinä italialaisnuoret ovat tukeneet ilmastotalkoita osallistumalla kulttuurimaisemaan liittyvien kestävien ja ympäristöystävällisten ratkaisujen toteuttamiseen Turun saaristossa.

Säilytetään meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistetään niiden kestäväää käyttöä

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

EU:n 28 jäsenvaltiosta 23 on rantavaltioita. EU:n rannikko on 7 kertaa pidempi kuin Yhdysvaltojen ja 4 kertaa pidempi kuin Venäjän rannikko. EU:n merialue on sen syrjäiset alueet mukaan lukien maailman suurin. Tärkeimmistä merialueista neljä on yhteisiä EU:n naapurimaiden kanssa: Itämeri, Välimeri, Mustameri ja Koillis-Atlanti. Niiden ympäristön tilaan eniten vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa elinympäristön muuttuminen, liikakalastus, saastuminen ja happamoituminen. Uimaveden laatu Euroopan rannikolla on todettu mittauksissa erittäin hyväksi, mutta ihmisen toiminnasta peräisin olevat orgaaniset ja kemialliset epäpuhtaudet ja meriroska ovat vakava uhka Euroopan meriekosysteemeille; alkuvuodesta 2018 ainoastaan 40–58 prosentissa EU:n rannikkovesistä oli hyvä kemiallinen tila. EU:n ympäristöpolitiikka, mukaan lukien sen edistyksellinen meristrategiapuitedirektiivi, ja yhdenmety meripolitiikka muodostavat perustan kokonaisvaltaiselle lähestymistavalle näiden ongelmien ratkaisemiseksi. EU:n tasolla on ehdotettu uusia sääntöjä, jotka koskevat 10:tä Euroopan rannoilta yleisimmin tavattavaa kertakäyttöistä muovituotetta sekä kadonneita ja hylättyjä kalastustarvikkeita. Niiden yhteenlaskettu osuus kaikesta meriroskasta on 70 prosenttia. Uusien sääntöjen myötä EU:sta tulee edelläkävijä ratkaistaessa ongelmaa, jolla on maailmanlaajuisia vaikutuksia. EU tukee rannikko- ja merialueiden säilyttämistä maailmanlaajuisesti. EU:n laatimassa valtamerten kansainvälistä hallinnointia koskevassa ohjelmassa vahvistetaan yleiset puitteet valtamerten kansainväliselle hallinnoinnille tulevaisuudessa. Ohjelman tavoitteena on varmistaa valtamerten turvallisuus, puhtaus sekä laillinen ja kestävä käyttö. Lisäksi EU:n kauppaa- ja investointisopimuksiin sisältyy nykyään määräyksiä luonnonvarojen, esimerkiksi kalavarojen ja merten biologisen monimuotoisuuden, kestävästä hoidosta ja säilyttämisestä. EU:n Copernicus-maanseurantaohjelmassa kehitetään myös valtamerten valvontatuotteita, joilla pyritään parantamaan veden laatua.

PÄÄSUUNTAUKSET

- Vuosina 2012–2016 **suojeltujen merialueiden** pinta-ala lähes kaksinkertaistui Euroopassa (6 %:sta 10,8 %:iin EU:n meripinta-alasta), ja se kasvaa edelleen pääasiassa EU:n merialueiden Natura 2000 -verkoston ansiosta. Vuonna 2016 kolme Euroopan aluetta (Itämeri, Välimeri ja Mustameri) ylitti biologista monimuotoisuutta koskevan Aichin tavoitteen, joka on 10 prosenttia, ja Koillis-Atlanttikin pääsi hyvin lähelle sitä (9,9 %).
- Tuoreimman saatavilla olevan arvion mukaan suojelun taso on merellisten luontotyyppien ja lajien valtaosassa heikko. Valtamerten happamuus on lisääntynyt vuodesta 1988 tasaiseen ja huolestuttavaan tahtiin. Vuodesta 2008 on saavutettu huomattavaa edistystä **meriympäristön hyvän tilan** määrittelyssä, seurannassa ja arvioinnissa. Se onkin ennakoedellytys, jotta voidaan mitata edistymistä kohti puhtaita ja terveitä valtameriä ja meriä.
- **Kalatalouden kestävyys** Koillis-Atlantilla, josta saadaan 75 prosenttia EU:n kalansaaliista, on parantunut. Kaupallisesti merkittävien, kestävästi pyydettyjen kalakantojen määrä on lisääntynyt 34 prosentista (2007) 60 prosenttiin (2015). Kalatalous Välimerellä ja Mustallamerellä ei ole kehittynyt kestävään suuntaan samassa tahdissa. Välimerellä liikakalastus koskee yli 80:tä prosenttia kalakannoista.
- EU:n **sininen talous** on kooltaan 2,5 kertaa suurempi kuin sen ilmaisu- ja puolustusalan talous yhdessä. Sen vuotuinen liikevaihto on 566 miljardia euroa (7,2 % enemmän kuin vuonna 2009), ja se työllistää 3,5 miljoonaa henkilöä (2 % enemmän kuin vuonna 2009 ja 5 % enemmän vuoteen 2014 verrattuna). Useissa EU:n jäsenvaltioissa sininen talous on kasvanut nopeammin kuin kansantalous. EU-maiden suurimmat siniset taloudet ovat Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Espanjassa, Italiassa, Ranskassa ja Kreikassa.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan neljä EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 14 osalta yli 60 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista viisi on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa. Kokonaisuutena tämä on kestävä kehityksen tavoitteiden osalta EU:n jäsenvaltioiden huonoin sijoitus, ja jäsenvaltioiden välillä on suuria eroja.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Maailman valtameristä noin 60 prosenttia sijaitsee kansallisen oikeudenkäyttöalueen ulkopuolella. Siksi EU osallistuu jatkossakin aktiivisesti valtamerien kansainvälisen hallinnoinnin kehittämiseen kaikilla asiaankuuluvilla foorumeilla ja kahdenvälisesti keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Monialaista ja rajatylittävää yhteistyötä on tehostettava varsinkin aluetasolla, jotta vanhat ja uudet haasteet saadaan ratkaistua. YK on julistanut vuodet 2021–2030 valtameritieteen vuosikymmeneksi, mikä tulee lisäämään kiinnostusta aiheeseen. EU osallistuu aktiivisesti teemavuosikymmenen järjestelyihin. EU edistää jatkossakin suojelualueiden perustamista ja niiden tuloksellista ja tieteeseen perustuvaa hallinnointia. Kalatalouden saaminen kestäväksi edellyttää lisätoimia varsinkin Välimerellä ja Mustallamerellä. Muun muassa muovin, melun ja maatalouden ravinnepäästöjen aiheuttama merten pilaantuminen on jatkossakin ongelma. Uuden muovijätteen päätyminen valtameriin saattaa vähentyä ajan mittaan, mutta niihin jo kulkeutunut muovi aiheuttaa jatkossakin ongelmia. Alusten jätepäästöjen ja muiden saasteiden, erityisesti ravinteiden ja melun, vähentämiseksi tarvitaan tehostettua toimintaa. EU:n sininen talous voi jatkossakin hyvin. Maailmanlaajuisesti arvioiden sininen talous voi kaksinkertaistua vuoteen 2030 mennessä. Euroopalle se tarkoittaisi 10,8:aa miljoonaa työpaikkaa ja yli biljoonan euron liikevaihtoa. Kaikista EU:n vesistä laaditaan vuoteen 2021 mennessä ekosysteemiin perustuvat merten aluesuunnitelmat.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Valtamerten kansainvälinen ja alueellinen hallinnointi, käyttäytymismallien muuttaminen, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, massadata, maanseuranta, tekoäly, vedenalainen ja muu uusi teknologia (esim. molekyyli-tiede), tutkimus ja innovointi, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, vihreät hankinnat, verotuksen uudistaminen (esim. resurssien käytön ja saastuttamisen verottaminen), esineiden internet, koulutus, digitalisaatio, vähähiilinen yhteisö- ja kiertotalous.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Ympäristön tilan heikkeneminen ja ilmastonmuutos, saasteet, vastuuton matkailu, liikkakalastus sekä ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus, sosiaalinen eriarvoisuus.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

Vuonna 2017 perustettu Atlantin valtameren tutkimusyhteenliittymä on EU:n, Brasilian ja Etelä-Afrikan yhteistyöhanke, jolla pyritään syventämään tieteellistä tietoa merten ekosysteemeistä sekä valtamerien, ilmastonmuutoksen ja ruoantuotannon välisistä kytköksistä.

EU, sen jäsenvaltiot ja kumppanit kehittävät seurannan ja arvioinnin perusteella käytännön toimenpiteitä, jotta meriympäristöstä Itämerellä, Koillis-Atlantilla ja Välimerellä saataisiin terve ja tuottava. Lisäksi EU edistää yksilöllisiä haasteita koskevia, täydentäviä ja kunnianhimoisia aluetason aloitteita, kuten vuonna 2017 annettua sitoumusta vähentää Itämerellä liikennöivien alusten typen oksidien päästöjä 80 prosenttia alueen rehevöitymisen torjumiseksi.

Ranskassa on hiljattain nimetty uusia merten suojelualueita. Yksi niistä on Natura 2000 -verkoston suurin merialue, yli 62 320 neliökilometrin suuruinen ”Mers Celtiques – Talus du golfe de Gascogne”. Sillä suojellaan riuttaluontotyyppisiä, meressä eläviä liikkuvia lajeja, pyöriäisiä ja pullonokkadelfiiniä.

Italiassa toteutettava ”Arcipelago Pulito” -hanke perustuu julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen. Siihen osallistuu monia sidosryhmiä, ja sitä johtaa Toscanan alue yhteistyössä Italian ympäristöministeriön, Unicoop Firenzen ja muiden yhdistysten kanssa. Hanke käynnistettiin huhtikuussa 2018, ja siihen osallistuu 10 kalastajaosuuskunnalle kuuluvaa alusta. Hankkeen tavoitteena on kerätä roskat merestä. Osana kumppanuutta kalastajille tarjotaan taloudellisia kannustimia ottaa talteen pyyntivälineisiin päätyneet muovit ja tuoda ne satamissa oleviin keräyspisteisiin kierrätettäväksi.

WWF Itävallan johdolla toteutettavassa ”Fish Forward”-hankkeessa on mukana 17 kumppania, jotka tekevät yhteistyötä kuluttajien, yritysten ja valtion elinten kanssa kalastustuotteiden sosiaalisesti oikeudenmukaisen ja ilmaston kannalta älykkään tuotannon ja kulutuksen tukemiseksi. Näin varmistetaan kalakantojen vastuullinen hoito ja jäljitettävyyden, mikä tukee valtamerien ja merten luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Suojellaan ja ennallistetaan maaekosysteemejä ja edistetään niiden kestäväää käyttöä, hoidetaan metsiä kestäväällä tavalla, torjutaan aavikoitumista, pysäytetään maaperän köyhtyminen ja käännetään kehityksen suunta sekä pysäytetään luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Luontoon liittyvän EU:n lainsäädännön ja luonnon monimuotoisuutta koskevan, vuoteen 2020 ulottuvan EU:n strategian myötä politiikkakehysten ja tietämyksen kehittämisessä on edistytty huomattavasti. Metsien häviäminen ja heikkeneminen ehti jatkua vuosisatojen ajan, mutta nyttemmin Euroopan metsät ovat elpyneet ja kattavat yli 40 prosenttia EU:n pinta-alasta. Niiden suojelun tasoa on kuitenkin nostettava. Luonnonvarat asettavat ekologiset rajat sosioekonomisille järjestelmillemme; tällöin puhutaan maapallon kantokyvystä. Biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevän hallitustenvälisen tiede- ja politiikkafoorumin tuoreissa raporteissa osoitetaan selvästi, että maaperän ja luonnon monimuotoisuuden jatkuva köyhtyminen vahingoittaa yhteiskuntia. Saavutetusta edistyksestä huolimatta Euroopan ja koko maailman luonnonpääomaan kohdistuu tuotanto- ja kulutustapojemme takia kovia paineita, jotka todennäköisesti vain kasvavat. Maapallon kantokyvyn ylittyminen voi hyvinkin tehdä lopun elintason noususta ja jopa laskea sitä. EU ajaa näitä asioita kansainvälisillä foorumeilla ulkopoliittisen ohjelmansa puitteissa. Se tukee aktiivisesti monenvälisiä ympäristösopimuksia, kannustaa kumppanimaita muuttamaan politiikkaansa, edistää yritysten yhteiskuntavastuuta / vastuullista liiketoimintaa ja ottaa ympäristönäkökohdat huomioon kaikissa toimissaan.

PÄÄSUUNTAUKSET

- **Natura 2000 -verkostoon kuuluvien suojelualueiden** samoin kuin niillä toteutettujen suojelutoimien määrä on kasvanut; tällaisia toimia on toteutettu lähes 70 prosentissa suojelualueista (2018). Vuonna 2017 EU:ssa oli yli 790 000 km² suojeltuja maaluontotyyppisiä, mikä on 18,2 prosenttia EU:n maapinta-alasta. Jäsenvaltioissa suojelualueiden osuus oli suurin Sloveniassa (37,9 %), toiseksi suurin Kroatiassa (36,6 %) ja kolmanneksi suurin Bulgariassa (34,5 %).
- ”Luonnon tila EU:ssa” -kertomuksessa tarkastellaan Euroopan kannalta merkityksellisten **lajien ja luontotyyppien suojelun tasoa** ja todetaan, että monien lajien ja luontotyyppien suojelun taso ei ole suotuisa. Suojelun taso oli EU:ssa vuonna 2012 suotuisa ainoastaan 23 prosentilla arvioiduista lajeista ja 16 prosentilla arvioiduista luontotyypeistä. Lintulajeista suojelun taso oli turvattu ainoastaan 52 prosentilla. Vuoteen 2020 ulottuvan, **luonnon monimuotoisuutta** koskevan strategian väliarvioinnissa vahvistui, että monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen heikkeneminen on jatkunut EU:ssa.
- Vuonna 2015 **metsien** osuus oli EU:n koko maapinta-alasta 41,9 prosenttia. Osuus kasvoi hieman (2,6 %) vuosina 2009–2015.
- Ympäristön tilaa käsittelevässä Euroopan ympäristökeskuksen vuoden 2015 raportissa nostettiin esiin **maaperän huono tila** Euroopassa. Veden aiheuttaman maaeroosion hillitsemiseen tähtäävillä toimilla on saatu aikaan joitakin hyviä tuloksia: yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa toteutettavien maaeroosion torjuntatoimien mahdolliset vaikutukset huomioon ottaen sellaisten alueiden määrää EU:ssa, joihin arvioidaan kohdistuvan veden aiheuttaman vakavan maaeroosion riski, onnistuttiin vähentämään 14 prosenttia vuosina 2000–2012. Rakentamisesta johtuvan maaperän sulkemisen rajoittamisesta huolimatta keinotekoisien maanpeitteen lisääntyminen on EU:ssa vuosien mittaan kiihtynyt: vuosina 2012–2015 kasvua oli noin 6 prosenttia enemmän kuin vuosina 2009–2012. Lisäksi 45 prosenttia EU:n maatalousmaasta sisältää liian vähän orgaanista ainesta, mikä taas vaikuttaa viljavuuteen ja luonnon monimuotoisuuteen.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 19 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 15 osalta yli 70 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 14 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Kansainvälisten ja eurooppalaisten arvioiden mukaan luonnon monimuotoisuuden ja maaperän köyhtyminen ja ekosysteemien heikkeneminen jatkuu. Tämä suuntaus vaikuttaa kielteisesti ekosysteemipalveluihin (esim. elintarvikkeet, vesi, raaka-aineet ja energia) ja uhkaa siksi talouden tuotosta ja hyvinvointia Euroopassa. Luontoon liittyvän EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa on tehostettava huomattavasti, jotta EU:n kannalta merkittävien, suojelevaluatuimusten soveltamisalaan kuuluvien lajien ja luontotyyppien suojelun tasoa saadaan parannettua tuntuvasti vuoteen 2030 mennessä. Myös metsien monimuotoisuuden ennallistamista on nopeutettava. EU:lla tulee olemaan keskeinen rooli biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin 15. kokouksessa, joka järjestetään vuoden 2020 lopussa Pekingissä, Kiinassa. Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä uusi, vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskeva maailmanlaajuinen biodiversiteettikehys, jolla torjutaan luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä maailmanlaajuisesti.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

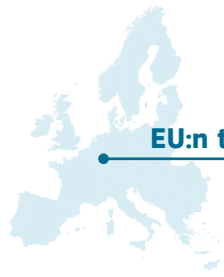
Käyttäytymismallien muuttaminen, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yhteiskunnallinen paine tehdä tuotantoketjuista kestäviä (agroekologia, luonnonmukainen tuotanto), yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet, vihreät hankinnat, luontoon perustuvien ratkaisujen laajempi käyttö, verotuksen uudistaminen (esim. resurssien käytön ja saastuttamisen verottaminen), koulutus, tekoäly ja uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, vähähiilinen yhteisö- ja kiertotalous, selviytymiskykyiset yhteiskunnat, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa, kestävä matkailu

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Ympäristön tilan heikkeneminen ja ilmastonmuutos, ympäristöskeptisismi ja siitä johtuvat politiikan kurssimuutokset, lyhytnäköisyys, ruoantuotantojärjestelmiin liittyvä muutosvastarinta, vähäiset julkiset ja yksityiset investoinnit, geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, sosiaalinen eriarvoisuus.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU:n tasolla

EU julkaisi vuonna 2017 luontoa, ihmisiä ja taloutta koskevan toimintasuunnitelman. Sen tarkoituksena on vauhdittaa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa sekä edistymistä kohti vuoteen 2020 asetettua EU:n tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemipalvelujen heikentyminen ja kääntää kehityksen suuntaa sekä ottaa sosioekonomiset tavoitteet paremmin huomioon. Suunnitelmaa on täydennetty aloitteella, jolla torjutaan pölyttäjien määrän vähenemistä ja edistetään maailmanlaajuisia suojelutoimia.

Jäsenvaltioiden tasolla

Ranskassa luonnon monimuotoisuuden, luonnon ja maiseman ennallistamisesta hiljattain annetulla lailla luotiin uusi biodiversiteettivirasto (Agence française pour la biodiversité). Luonnon monimuotoisuutta koskevan, 4. heinäkuuta 2018 julkaistun suunnitelman mukaan ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä haasteita on tärkeää ratkoa yhteisvoimin. Suunnitelma sisältää uusia tavoitteita, jotka koskevat maankäytön nollatavoitetta, vihreitä kaupunkialueita, agroekologiaa ja maaperän suojelua, sekä toimia, jotka liittyvät ympäristöpalveluista perittäviin maksuihin, pölyttäjiin ja ekosysteemien ennallistamiseen.

Alueellisella/ paikallisella tasolla

Saksassa Baden-Württembergin osavaltio nosti luonnonsuojeluun myöntämänsä rahoituksen 30 miljoonasta 90 miljoonaan euroon 10 vuodessa. Kansallispuistojen perustamisesta ja ekosysteemien ennallistamisesta on hyötyä maanviljelijöille ja taloudelle, myös monimuotoista laidunmaata raaka-aineenaan käyttäville pakkauspaperiala valmistaville startup-yrityksille, sekä luontomatkailulle.

Yritysten tasolla

Itävallassa SPAR, WWF ja 59 maanviljelijää ovat liittoutuneet perustamalla ”Healthy Soil for Healthy Food” -hankkeen. SPAR kannustaa maaperän kestävään hoitoon takaamalla viljeltyjen kasvien myynnin ja maksamalla viljelijöille 30 euron bonuksen maaperään sidottua hiilidioksiditonta kohden. Hankkeen vaikuttavuutta seurataan ottamalla maaperästä näytteitä.

Kansalaisyhteiskunnan tasolla

Kreikan lintutieteellinen yhdistys, WWF Kreikka, Bulgarian lintujensuojeluyhdistys ja Royal Society for the Protection of Birds ovat yhdistäneet voimansa pysäyttääkseen pikkukorppikotkapopulaation pienenemisen Balkanilla. Ne ovat laajentaneet rajatylittävää lähestymistapaansa muihin lajin muuttoreitillä sijaitseviin maihin.

Edistetään rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia kestävän kehityksen tukemiseksi, taataan kaikille oikeussuojan saatavuus ja rakennetaan tehokkaita, vastuullisia ja osallistavia instituutioita kaikilla tasoilla

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

EU on yksi maailman onnistuneimmista rauhanhankkeista. EU voi vuonna 1957 allekirjoitettujen perussopimustensa ansiosta ylpeillä jo 60 vuotta kestäneellä rauhan, demokratian ja solidaarisuuden ajanjaksolla. Vuonna 2012 EU:lle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto rauhan, sovinnon, demokratian ja ihmisoikeuksien edistämisestä Euroopassa. Oikeusvaltioperiaatteen ja EU:n perusarvojen vaaliminen ja edistäminen ovat EU:n asialistan kärjessä sekä sen sisäisessä toiminnassa että ulkosuhteissa. Tehokkailla oikeusjärjestelmillä on siinä keskeinen rooli. Ne takaavat, että kansalaiset voivat nauttia oikeuksistaan ja yrityksillä on oikeusvarmuus ja investointeja tukeva toimintaympäristö sisämarkkinoilla. EU kannustaa jäsenvaltioita parantamaan oikeusjärjestelmiensä riippumattomuutta, laatua ja tehokkuutta muun muassa huolehtimalla tehokkaasta seurannasta talouspolitiikan EU-ohjausjakson ja EU:n oikeusalan tulostaulun avulla. Yleisemmällä tasolla komissio varmistaa kaikkien käytössään olevien välineiden avulla, että oikeusvaltioperiaatetta ja muita EU:n perusarvoja kunnioitetaan. Korruptio on yksi eurooppalaisten yhteiskuntien haaste. Se heikentää luottamusta demokraattisiin instituutioihin ja poliittisen johdon vastuuvuolisuuteen. Komissiolla on poliittinen mandaatti valvoa korruption torjuntaa ja toteuttaa EU:n kokonaisvaltaista korruptiontorjuntapolitiikkaa. Ulkosuhteissaan EU edistää kansainvälistä rauhaa ja auttaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa puitteissa kumppanimaita selviämään epävakaita tilanteista, perustamaan vastuuvuoliset ja läpinäkyvät instituutiot, tukemaan osallistavaa päätöksentekoa ja takaamaan osallistavat ja uskottavat vaalit. Ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo, osallisuus ja syrjimättömyys ovat kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen ytimessä. EU edistää rauhaa ja vakautta myös laajentumis- ja naapuruuspolitiikoillaan. Erityisesti EU auttaa sen jäsenyyttä hakeneita ehdokasmaita täyttämään oikeusvaltion, oikeuslaitoksen uudistamiseen, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, turvallisuuteen, perusoikeuksiin ja demokraattisiin instituutioihin liittyvät vaatimukset.

PÄÄSUUNTAUKSET

- Ihmisten kokemus **rikosten, väkivallan ja ilkeiden uhkien** on vähentynyt: 13,0 prosenttia eurooppalaisista katsoi vuonna 2016, että kyseiset ilmiöt vaikuttavat heidän elämäänsä. Määrä on 2,9 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2007.
- EU:n oikeusalan tulostaulu vuodelta 2018 osoittaa, että vuoteen 2010 verrattuna **oikeusjärjestelmien tehokkuus** on parantunut tai pysynyt muuttumattomana lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Siviili- ja kauppaoikeudelliset menettelyt ovat kuitenkin edelleen erittäin pitkäkestoisia useissa jäsenvaltioissa.
- **Tuomioistuimiin kohdennetut julkiset menot** kasvoivat EU:ssa yli 11 prosenttia vuosina 2007–2016 ja nousivat hieman yli 50 miljardiin euroon vuonna 2016. Kasvu jäi hieman alle BKT:n kasvun.
- Vuonna 2018 EU:n asukkaista 56 prosenttia arvioi maansa **tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuuden** ”erittäin hyväksi” tai ”melko hyväksi”. Näin ajattelevien määrä oli kasvanut 4 prosenttiyksikköä vuoteen 2016 verrattuna.
- Transparency Internationalin **korruptioindeksin** mukaan EU:n jäsenvaltiot olivat vuonna 2017 jälleen maailman vähiten korruptoituneiden maiden joukossa: niistä kymmenen kuului 20 maailman vähiten korruptoituneen maan joukkoon.
- **Oikeusvaltion** tila eräissä jäsenvaltioissa on huolenaihe, joka pyritään ratkaisemaan erityyppisillä EU-tason toimilla.

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan 19 EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 16 osalta yli 70 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista 9 on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

EU on pysynyt rauhan työssijana, EU edistää rauhaa ja vakautta myös laajentumis- ja naapuruuspolitiikoillaan. EU auttaa sen jäsenyyttä hakeneita ehdokasmaita täyttämään oikeusvaltioon, oikeuslaitoksen uudistamiseen, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, turvallisuuteen, perusoikeuksiin ja demokraattisiin instituutioihin liittyvät vaatimukset. EU edistää rauhaa myös muualla maailmassa ulkosuhteidensa ja kehitysyhteistyöpolitiikkansa puitteissa. Se myös jatkaa oikeusvaltioperiaatteen vaalimista ja edistämistä jäsenvaltioissa. Eräissä jäsenvaltioissa oikeusjärjestelmän tehokkuutta, laatua ja riippumattomuutta on parannettava. Kansainvälisesti tarkasteltuna on havaittavissa suuntaus, jossa jotkin maat siirtyvät kohti autoritäärisiä hallintojärjestelmiä. Demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen edistäminen pysyy siksi EU:n asialistan kärjessä sekä sen sisäisessä toiminnassa että ulkosuhteissa. EU jatkaa työtä oikeussuojan saatavuuden sekä petosten, rikosten ja uusien turvallisuusuhkien torjunnan parantamiseksi tehostamalla entisestään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden poliisi- ja lainvalvontaviranomaisten välillä. Se myös edistää alan kansainvälistä yhteistyötä.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Perusoikeuksien kunnioittamiseen perustuvat kulttuuriset arvot, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, koulutus, digitalisaatio, tekoäly ja uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, infrastruktuurin ja yhteiskuntien selviytymiskyky, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa, kehitysapu.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen, muuttoliike ja pakkomuutto, maailmanlaajuinen paluu protektionismiin, kansainvälisen yhteistyön puuttuminen, oikeusvaltion kyseenalaistaminen, populismi, sosiaalinen eriarvoisuus.

MALLIESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA

EU antoi vuonna 2017 konfliktimineraaleja koskevat säännöt, joissa tiinaa, tantaalia, volframia ja kultaa EU:hun tuoville asetetaan toimitusketjun due diligence -velvoitteet. Näin halutaan varmistaa, että kyseiset mineraalit hankitaan vastuullisesti niin, ettei toiminnalla rahoiteta suoraan tai välillisesti aseellista konfliktia eikä aiheuteta ihmisoikeusloukkauksia konfliktin- ja riskialueilla.

Vuonna 2017 perustettiin Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO). Se on riippumaton virasto, jolla on valtuudet tutkia rikoksia, jotka vaikuttavat EU:n taloudellisiin etuihin, ja nostaa niistä syyte. EPPO:n toimintaa on tarkoitus valmistella kolmen vuoden ajan; toimintavalmius on määrä saavuttaa vuoden 2020 loppuun mennessä. Viraston myötä petosten, korruption ja muiden EU:n talousarviota vahingoittavien rikosten torjunta tulee tehostumaan ratkaisevalla tavalla.

Huolellisuusveloitteesta Ranskassa vuonna 2017 annetulla lailla yritykset veloitetaan toteuttamaan toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että niiden tytäryhtiöt, toimittajat ja alihankkijat ympäri maailman noudattavat hyviä sosiaalisia, eettisiä ja ympäristöön liittyviä käytäntöjä. Lain tarkoituksena on lisätä yritysten ymmärrystä niiden roolista tragedioiden ehkäisemisessä Ranskassa ja ulkomailla ja varmistaa, että uhrit saavat korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, ettei yritys ole noudattanut uutta huolellisuussuunnitelmien täytäntöönpanovelvollisuutta. Lakia sovelletaan yli 5 000 työntekijän yrityksiin, joiden päätoimipaikka on Ranskassa, ja yli 10 000 työntekijän yrityksiin, joiden päätoimipaikka on ulkomailla.

Tanskalainen konttikuljetuspalveluja tarjoava Maersk Line oli vuonna 2011 mukana perustamassa merenkulkualan korruptiontorjuntaverkostoa. Tämän monialaisen kumppanuuden osapuolina on varustamoja, rahdin omistajia ja palveluntarjoajia. Verkosto tekee tärkeimpien sidosryhmien, muun muassa hallitusten ja kansainvälisten järjestöjen, kanssa yhteistyötä korruption syiden selvittämiseksi ja eliminoinemiseksi merenkulkualalla.

Slovakiassa hallitus kannustaa kansalaisia ja kansalaisjärjestöjä osallistumaan eri alojen julkisen politiikan suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja valvontaan. Ympäristöpolitiikan alalla ”Green Tripartite” tarjoaa kanavan, jonka välityksellä kansalaisjärjestöt voivat toimittaa ehdotuksia ja kommentteja politiikan suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheessa.

Vahvistetaan täytäntöönpanokeinoja ja elvytetään kestävään kehitykseen tähtävää globaalia kumppanuutta

NYKYTILANNE EUROOPAN UNIONISSA

TIIVISTELMÄ / LAADULLINEN TILANNEKUVA

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat osa EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian täytäntöönpanon monialaista ulottuvuutta. Globaalistrategiassa esitetään visio EU:n maailmanlaajuisesta toiminnasta. Kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus tarjoaa puitteet EU:n ja jäsenvaltioiden yhteiselle, kestävän kehityksen tavoitteisiin perustuvalla lähestymistavalla kehitysyhteistyöpolitiikkaan. Kehityspolitiikan johdonmukaisuusperiaatteen mukaisesti EU pyrkii maksimoimaan johdonmukaisuuden ja luomaan synergioita eri politiikkojensa välille voidakseen tukea kumppanimaita kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. EU on maailman suurin virallisen kehitysavun antaja. Viimeisten kymmenen vuoden aikana tilanne on muuttunut niin, että saaja-antaja-asetelmasta on liikuttu tasa-arvoisen kumppanuuden suuntaan. EU:n laajentumispolitiikassa ja tarkistetussa naapuruuspolitiikassa keskitytään YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaisesti poliittisiin ja taloudellisiin perusasioihin, joita ovat oikeusvaltio, ihmisoikeudet, demokratia sekä kestävä talouskasvu ja kehitys. Humanitaarisen avun alalla EU tekee tiivistä yhteistyötä monien humanitaarisen ja kehitysyhteistyön alalla toimivien kansainvälisten järjestöjen (esim. YK) ja kansalaisjärjestöjen kanssa. EU:n arvoihin perustuva kauppa- ja investointipolitiikka, sellaisena kuin se vahvistetaan ”Kaikkien kauppa” -strategiassa, kattaa kaikki kestävän kehityksen tavoitteet. Kestävä kehitys on viety osaksi kyseisen politiikan kaikkia osa-alueita. EU on Maailman kauppajärjestön (WTO) luoman yleismaailmallisen, sääntöihin perustuvan, avoimen, syrjimättömän, tasapuolisen ja monenvälisen kauppajärjestelmän vankkumaton kannattaja, ja se tekee määrätietoista työtä kaikkien WTO:n toimintojen säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi. EU tekee tiivistä yhteistyötä myös muiden kansainvälisten järjestöjen, kuten YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR), Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), kanssa edistääkseen kauppapolitiikallaan ihmisoikeuksia, yritysten yhteiskuntavastuuta / vastuullista liiketoimintaa sekä sosiaalisia ja ympäristötavoitteita. G20-ryhmässä EU tukee aktiivisesti YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoa. Se lujittaa oman finanssipolitiikkansa ja taloutensa ohjausta ja hallintaa talouspolitiikan EU-ohjausjakson avulla ja tukee siten makrotaloudellista vakautta maailmanlaajuisesti. Paremman sääntelyn agendan avulla komissio tukee politiikan johdonmukaisuuden lisäämistä.

PÄÄSUUNTAUKSET

- EU on **maailman suurin virallisen kehitysavun antaja**: 75,7 miljardia euroa vuonna 2017. EU:n virallisen kehitysavun määrä oli 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2017 eli huomattavasti suurempi kuin useimmissa OECD-maissa, esimerkiksi Japanissa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa. Ruotsi, Tanska, Luxemburg ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat saavuttaneet virallisen kehitysavun määrälle asetetun tavoitteen, joka on 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen (tilanne vuonna 2017).
- **Kauppasuhteet kehitysmaiden kanssa** ovat vilkastuneet. Vienti luo työpaikkoja kotimaassa ja tuo kehitysmailla ulkomaanvaluuttaa, jota ne voivat käyttää tarvitsemiensa tavaroiden maahantuontiin. EU:n tuonti kehitysmaista on yli kaksinkertaistunut vuosina 2002–2017.
- **Myös vähiten kehittyneiden maiden osuus kyseisestä tuonnista** kasvoi vuosina 2002–2017. Siitä huolimatta lähes 50:n vähiten kehittyneen maan yhteenlaskettu osuus EU:n kokonaistuonnista oli vain 2,0 prosenttia vuonna 2017. Viime vuosina EU:n asema vähiten kehittyneiden maiden tärkeimpänä vientimarkkinana on vahvistunut. EU:n osuus vähiten kehittyneiden maiden kaikesta tavaraviennistä kasvoi 20,5 prosentista lähes 25 prosenttiin vuosina 2012–2016. Toista sijaa piti Kiina (21 %) ja kolmatta Yhdysvallat (8,2 %).

- Avainasemassa on kehitysmaiden auttaminen **niiden kansallisten resurssien** kasvattamisessa. EU:n lähestymistapaa kumppanimaille myönnettävään budjettitukeen on tarkistettu kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi, maiden politiikkojen tulossuuntautuneisuuden lisäämiseksi ja valmiuksien kehittämiseksi. Nämä päämäärät voidaan saavuttaa tukemalla hallinnon ja julkisen varainhoidon tehostamista muun muassa korruptiontorjuntatoimin.
- **Verorasituksen painopisteen vieminen** työnteosta ympäristöön voi lisätä työpaikkoja, vähentää eriarvoisuutta ja hillitä ympäristöön kohdistuvia paineita. Ympäristöverojen osuus kaikista EU:n verotuloista on pysynyt lähes muuttumattomana (6,8 % vuonna 2002 ja 6,1 % vuonna 2017).

SIJOITUS MAAILMANLAAJUISESSA TARKASTELUSSA

Vuotta 2018 koskevan SDG Index and Dashboards -raportin (Bertelsmann Stiftung ja Sustainable Development Solutions Network) mukaan kuusi EU:n jäsenvaltiota on saanut tavoitteen nro 17 osalta yli 70 pistettä sadasta. Jäsenvaltioista kolme on 20:n maailmanlaajuisesti parhaiten sijoittuneen maan joukossa.

EUROOPAN UNIONI VUONNA 2030

EU NYKYSUUNTAUSTEN VALOSSA OLETTAEN, ETTÄ TILANNE EI MUUTU

Jatkossa Euroopan ja koko maailman haasteet ovat entistä monimutkaisempia, kytkeytyvät enemmän toisiinsa ja koskevat useammin koko maapalloa. Siksi on välttämätöntä, että köyhyyden poistamiseen ja muihin kestävä kehityksen tavoitteisiin pyritään maailmanlaajuisilla kumppanuuksilla. Sen vuoksi EU jatkaa sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen säilyttämistä ja vahvistamista; sen keskiössä on YK. Tällainen järjestys on täytäntöönpanon ehdoton ennakkoehdelytys. EU jatkaa arvoihin perustuvan kauppapolitiikan harjoittamista edistääkseen kestävä kehitystä, mukaan lukien yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, ja WTO:n varauksetonta tukemista. EU ja sen jäsenvaltiot aikovat esimerkiksi parantaa tuloksia tehostamalla työnjakoa; yhteisen ohjelmasuunnittelun ja täytäntöönpanon avulla ne voivat panna kehitysyhteistyökumppanuudet tehokkaasti täytäntöön. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ne päättävät yhdessä, millä sektorilla mikin avunantaja toimii. Tämän lisäksi EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot aikovat tehostaa Addis Abeban toimintasuunnitelman täytäntöönpanotoimia. Suunnitelma on kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman maailmanlaajuinen rahoituskehys, jossa korostuu tieteen, tekniikan ja innovoinnin rooli. EU:n seuraavassa, vuodet 2021–2027 kattavassa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmassa (Horisontti Eurooppa) korostetaan kansainvälisen tiedeyhteistyön keskeistä roolia pyrittäessä saavuttamaan kestävä kehityksen tavoitteet. EU:n tilanne on hyvä useimpien vuoteen 2030 ulottuvien kehitysrahoitussitoumusten suhteen. Kestävä kehityksen kumppanuuksia edistetään myös EU:n sisällä.

MAHDOLLISUUDET / MYÖNTEISET TEKIJÄT

Yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistava politiikka, yritysten yhteiskuntavastuu / vastuullinen liiketoiminta, parempi sääntely, koulutus, digitalisaatio, tekoäly, uudet teknologiat, tutkimus ja innovointi, tehokas teknologian siirto ja tietämyksen jakaminen, maanseuranta, vapaaehtoistyö, joukkorahoitus ja muut innovatiiviset rahoitusmuodot, kestävä rahoitus, julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet, monenvälisyys, avoin ja oikeudenmukainen kauppa, kehitysapu.

RISKIT / KIELTEISET TEKIJÄT

Geopoliittinen epävakaus ja turvallisuusuhat, protektionismi, kansainvälisen yhteistyön puuttuminen, monenvälisten instituutioiden aseman kyseenalaistaminen.

POLICY HIGHLIGHTS

EU, muut G20-kumppanit ja kansainväliset järjestöt ovat mukana G20-ryhmän Compact with Africa -aloitteessa, jonka tavoitteena on lisätä investointeja aloitteeseen osallistuvissa Afrikan maissa. EU haluaa tukea myös kolmenvälistä yhteistyötä eli etelän ehdoilla solmittavia kumppanuuksia, joissa on osapuolena vähintään kaksi kehitysmaata ja joita tukee jokin kehittyneet maa tai monenvälinen järjestö. Tällaiset kumppanuudet ovat merkittävä keino päästä vuorovaikutukseen kehitysmaiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Euroopan ulkoisessa investointiohjelmassa ja siihen liittyvässä Euroopan kestävän kehityksen rahastossa EU:n talousarvio valjastetaan houkuttelemaan ja lisäämään investointeja Afrikkaan ja sen lähialueille. Niiden keskipisteessä ovat hauraat, konfliktien ja väkivallan koettelemat vähiten kehittyneet sisämaavaltiot, joiden tarpeet ovat muita suuremmat. Niiden tavoitteena on houkuttaa uusia yksityisiä investointeja 44 miljardin euron edestä vuoteen 2020 mennessä.

”Suomi, jonka haluamme 2050 – kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus” on innovatiivinen tapa saada koko yhteiskunta mukaan toteuttamaan kestävän kehityksen tavoitteita. Jotta yhteiskuntasitoumuksen kahdeksan tavoitetta voitaisiin saavuttaa vuoteen 2050 mennessä, hallinnonalojen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden (esim. yritykset, kunnat, järjestöt, oppilaitokset ja paikallistoimijat) kanssa ollaan laatimassa toimenpidesitoumuksia. Sitoumusten on oltava uusia ja mitattavissa.

Latviassa paikallisviranomaiset ja kansalaisjärjestöt ovat osallistuneet aktiivisesti yhteistyöhankkeisiin itäisen kumppanuuden ja Keski-Aasian maiden (esim. Moldova, Georgia, Ukraina ja Kirgisia) kanssa. Latvian paikallis- ja alueviranomaisten keskusjärjestö on antanut kumppanimaille pitkäkestoista asiantuntija-apua talousarvion suunnittelun, hallitusneuvottelujen, kansalaisten päätöksentekoon osallistumisen ja liiketoiminnan edistämisen aloilla.

Kulutustavaroita valmistava monikansallinen Unilever on tukenut kestävän kehityksen tavoitteita aktiivisesti YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman julkaisemisesta alkaen. Sen pääjohtaja on YK:n pääsihteerin perustaman Advocacy Group for the Global Goals -ryhmän jäsen. Unilever on yksi vuonna 2016 toimintansa aloittaneen, kestävää kehitystä yritystoiminnassa ajavan toimikunnan perustajista. Toimikunnan filosofia on kiteytetty sen vuonna 2017 julkaisemassa raportissa ”Better Business, Better World”.

Italialainen kestävän kehityksen liitto (Alleanza Italiana per lo Sviluppo Sostenibile, ASviS) pyrkii lisäämään tietoisuutta YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmasta ja sen tärkeydestä ja mobilisoimaan kansalaisia, talouden sidosryhmiä ja eri instituutioita sen suhteen. Siihen kuuluu yli 180 tärkeintä kansalaisjärjestöä ja -verkostoa samoin kuin yliopistoja ja yrityksiä.

